

REPERTOÁROVÁ PŘÍLOHA AMATÉRSKÉ SCÉNY

DIVADELNÍ HRY PROVĚŘENÉ JEVIŠTĚM

Od prvního čísla roku 2002 se repertoárová příloha Amatérské scény stala zprostředkovatelem výjimečných a kvalitních her pro dospělé, které byly takzvaně prověřeny jevištěm a většina z nich došla ocenění na některé z klíčových přehlídek amatérského divadla v ČR, včetně Jiráskova Hronova. Ke každému publikovanému textu byl připojen dramaturgický pendant – pomůcka pro potencionální inscenátory, poukazující na kvality i úskalí divadelní hry.

Kontakty na autory a původní inscenátory jsou k dispozici na IPOS-ARTAMA u dr. Milana Strotzera – tel.: 221 507 956, e-mail: artama.divadlo@volny.cz nebo mistr@ipos-mk.cz.

V této příloze nabízíme již dvanáctý titul z oblasti her pro dospělé. Je od autora **Františka Zborníka**. Inspiračním zdrojem mu byly legendy severoamerických Indiánů a osudy bělochů žijících mezi nimi, zachycené v knize Margaret Cravenové *Slyšel jsem sovu zavolat své jméno*. Svě hře dal název **Na druhé straně řeky**. Poprvé byla hra inscenována v autorově režii v Divadelním klubu Jirásek v České Lípě v divadelní sezóně 2001/2002. Po úspěšném uvedení na krajské přehlídce v Děčíně a národní přehlídce v Třebíči sklídila zasloužené ovace i na Jiráskově Hronově 2002.

PaedDr. František Zborník, narozený 1950, pochází z jihočeských Vodňan. Vystudoval na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích bohemistiku a germanistiku. Učil na středních školách ve Vodňanech, později na PF v Českých Budějovicích a PF UK v Praze. V současnosti zastává funkci ředitele IPOS v Praze a bydlí v České Lípě. Proslul jako výborný pedagog a divadelník. Je zakladatelem někdejší slavné vodňanské Šupiny, která v 80. letech minulého století náležela k nejvýznamnějším divadelním souborům u nás. Vzpomeňme alespoň nejvýraznější inscenace tohoto souboru, jemuž byl František Zborník vedoucí osobností, režisérem, hercem, ale i autorem. První inscenací, která pronikla na nejvýznamnější divadelní přehlídky Jiráskův Hronov (JH) a FEMAD Poděbrady bylo nastudování Klicerovy komedie *Každý něco pro vlast* (JH a FEMAD 1981), následované Petrovými *Mušketry* po 30. letech (JH a FEMAD 1982), Zborníkova dramatisace Vančurovy *Markéty Lazarové* (JH a FEMAD 1983), Zborníkova jevištní adaptace filmové povídky J. Dunskeho, V. Fridy a A. Mitty *Svíť, svíť, má hvězdo*, nazvaná *Johanka 1920* (FEMAD 1984), původní Zborníkovy hry *Vyber si, synku* (1985) a *Lišťační a liveselí*, inspirovaná *Guliverovskými* motivy (FEMAD 1989). Svou dramatisaci *Markéty Lazarové* nastudoval F. Zborník i na profesionální scéně v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích v r. 1997. K aktivitám dramatika Zborníka náleželo též šest scénářů pro městské slavnosti v Českých Budějovicích a jeden pro Dny evropského dědictví v Prachaticích, které si také sám zrežisoval. Je třeba připomenout scénář k monodramatu *Čarodějnice*, napsaný pro českobudějovické Studio dell'arte a rozhlasové scénáře. Pro Jihočeské vysílání Českého rozhlasu to byly *Romance pro křídlovku* podle Fr. Hrubína a *Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka*. Tento text R.M. Rilka uvedla v režii F. Zborníka i Šupina a v roce 1980 s ním konkurovala na Wolkrově Prostějově takovým velikánům v oblasti divadla poezie, jakým byl např. Marcel Vašínska. Pro Český rozhlas Praha vytvořil scénář *O lásce k velkému stromu*. V roce 2000 vydal svou první knížku s názvem *O dívce Hanaho a nejkrásnějším draku*.

Výčet divadelních a literárně – publicistických aj. aktivit by mohl pokračovat. Dodejme alespoň, že F. Zborník patří k elitě těch, kdo zasedají v nejruznějších porotách a pracují v lektorských sborech přehlídek amatérského divadla a podílí se na vzdělávacích projektech v prospěch kultivace amatérského divadla.

Milan Strotzer

DRAMATURGICKÝ PENDANT KE HŘE FRANTIŠKA ZBORNÍKA NA DRUHÉ STRANĚ ŘEKY NA MOTIVY KNIHY MARGARET CRAVENOVÉ SLYŠEL JSEM SOVU ZAVOLAT SVÉ JMÉNO

Motto: *Pane, až se prodlouží stíny a přiblíží večer, veď nás noci.*

Všichni a všechno někam a někomu náležíme - je dobré to rozpoznat.

Nejdůležitější věci v životě jsou očím neviditelné, protože správně vidíme jen srdcem.

Mnohým se může následující upozornění zdát školometské, ale jde o snahu hned zpočátku označit slepé rameno řeky. Nuže, pokud byste předložený dramatický text vnímali především jako střet dvou etnických skupin, jejich postojů a názorů, tak se nejspíše s příběhem minete. Jistě, jsou zde rozdíly mezi *bělochy* a *rudochy* jak v rovině kultury hmotné, tak v rovině kultury duchovní, ale ve skutečnosti tyto prvky mají v dramatické struktuře smysl katalyzátoru, neboť hrdina se díky nim ocitá v hraničních okolnostech bytí. Pojem *bytí* je na místě, neboť jde o existenciální (neplést s existenčním, i když se vzájemně prolínají) otázky smyslu života a jejich řešení. Jestliže vám to zní příliš vznešeně nenechte se odradit, neboť příběh z misie v indiánském teritoriu je pojednán s nadhledem a humorem, a patos je zde ryze člověčí, a ne ideový. Nemluvě ani o tom, že samo inscenování, výklad textu, si vám určitě o nadhled řekne (např. boží znamení, o medicíně, pití, a jiné). O hrdinovi se ví (on sám pouze tuší), že má vymezen krátký čas žití, a právě tento limit je určující pro hledání smyslu, proč je na světě. Limit je důvodem poslání v obtížných podmínkách - přírodních i lidských - je určující pro hrdinu, aby ve vymezeném čase stačil smysl bytí nejen objevit, ale i naplnit. **Měřítkem jeho života a tedy příběhu není výsledek, ale cesta k němu: poznání, porozumění a pochopení**, což jsou rozdílné kategorie, byt jsou často zaměňovány. Získávání vědomostí a znalostí racionálně, emotivně, fyzicky, a následně jejich konfrontace se sebou samým, et cetera. A zase, toto jsou ideové impulsy, které příběh strukturují, ale z představení musí vyplynout implicitně, a ne explicitně. Určující jsou pro analýzu textu, který máte před sebou, avšak v jevištní syntéze musí být artikulovány ne slovy, nýbrž jednáním, a musí se zrodit až v šedé kůře diváků. Tento odstaveček je pouhým upozorněním na úskalí, která by vám mohla sedět lodní obšívku inscenace.

Nuže, před vámi je text, který - pokud je vůbec nutné kategorizovat - spadá do žánru lyrického dramatu. Přináleží tam jistými prvky, jinými se zase hlásí k výsostně narativní tradici, kterou musíte převést do divadelního jazyka. Pokud vás při čtení napadne, že by se příběh mohl zpívat či vyprávět u táborového ohně v Manitobě nebo pod Medníkem nebo dokonce na zahradě rodinného domku v Krči, tak nejste daleko od pravdy. A právě tato vypravěčská tradice je výzvou k divadelnosti, k nutnosti najít obrazy stejně silné, jaké probouzejí v hlavách posluchačů dobří vypravěči - bardové. Dále je nutné vzít v úvahu, že kromě předepsané, ale pouze možné pauzy toto lyrické drama, hrdinská píseň, plyne bez frázování na jednotlivé situace. Avšak proud vyprávění situace obsahuje jak v kauzální (příčinné), tak lineární (posloupné) následnosti. Proměny situace do situace mají podobu ukonče-

ných celků, ale i prolínání a prostupování, takže vám nezbyvá, než podle svého výkladu, interpretace, nalézt pro každou situaci akcent - pointu. Je zřejmé, že vámi zvolená tečka nemusí vycházet na konec situace, ale může se posunout, přenést významově jinam. ALE! Významové konce označující smysl situací prostě být musí. Lyrické drama, hrdinskou píseň z Kanady též vytváří někdy lakonické dialogy až filmového charakteru a jasně filmové stříhy. Prostě text neteče bezobsažně či jako proud komediální konverzačky. Nejsou zde ani verbální repetující fráze homérského, severského či indiánského hrdinského zpěvu, ale mělo by být pro vás výzvou, povinností, předností (jak komu libo), abyste tyto fráze dostali do incenace ve vizuální podobě. Vodítkem vám mohou být scénické poznámky, stejně jako dialogy, které někdy obsahují i podobu jevištně tvarovou - nenásilně určují, co máte sdělit. Např. situace fleší, kdy Orel vyžaduje od Orlice vyprávění děje, které je prolínáno skutečnými akcemi Marka. Tedy, co se konkrétně musí udít, ať už bude váš výklad jakýkoli.

Na počátku uvažování by bylo vhodné začít řešením otázek scénografických. V jakém prostoru hrát (kukátko, poloaréna, ulice, aréna, roh etc.), a dále, jak či jakými výrazovými prostředky zobrazit loď a plavbu lodí. Od toho se pak bude odvíjet podoba města a indiánské osady a podoby dalších míst, které hrdina Marek navštěvuje. Kromě toho několikrát probíhá simultánní situace Marka v osadě a Biskupa v městě - to znamená řešit, zda oba musí být ve svém prostředí, nebo jen jeden (Marek), nebo zda je důležitější obsah rozhovoru, a ne místa odkud probíhají. To samé se týká i rozhovoru Marka s jízdní policií v Alert Bay.

Dalším prostorem, situovaným na jedno místo, či naopak zcela rozprostřeným nad jevištěm, bude hnízdo Orlů. Tyto postavy označují samy sebe, jsou průvodci příběhem, ale i nadčasovým hodnocením jevů včetně role deus ex machina směrem k smrti. Problémem v jejich výkladu může být jednak míra vlastních dramatických osob jako součástí příběhu a míra dramatických osob epického charakteru, přes které lze režijně a následně herecky řešit některé situace. Orlové tedy hrají svůj příběh, mají právo vyprávět a komentovat, dokonce posouvat děj a být i činitelem přírodních jevů.

Poněkud překážející je postava Učitele. Je sice jednou z barev na paletě, jednou z mnoha melodií, z nichž se skládá symfonie příběhu, ale snadno může svést k falešné tónině. Totéž se vztahuje i na píseň Plavce - Lososa. Upozornění se týká toho, že obě lze obejít, potlačit, eventuálně i vynechat. Ale ...?

Lískovým oříškem jsou rituální indiánské tance. Je nutné nalézt, objevit a vymyslet pro obsahové sdělení odpovídající formu jak estetickou, tak narativní. To jest: správný výběr pohybových a rytmických prostředků a odpovídající masky a kostýmy. Paraořechem jsou ale víze Marka, který si nejen představuje, ale vnitřně skutečně vidí Indiány v jejich totemové, tedy duchovní podobě, konkretizované v maskách a gestu. Pouhá popisnost nebo formální střídání vnějšího a vnitřního vidění sice divákům podá dostačující informaci o čem jde, ale to je málo. Skutečnost proměny - poznání zážitkem - by nás mělo zasáhnout stejně silně, jako zasáhne Marek. Od síly gnostického prozření se totiž odvíjí skutečná i magická realita hrdiny! v daných okolnostech: v textu, stejně jako na jevišti a v hledišti. Tento druh divadelního oslovení, zážitku hrdiny a diváka, by měl mít shodnou emoční intenzitu. Jistě, ve filmu by střídání, prolínání, a dokonce současně dvojí podoba, byly snadno proveditelné, zde musíte zapnout přemýšlení o divadle i myšlení divadlem, plus přesné tajmování.

Rád bych připomněl, co všichni víme, ale nač se občas zapomíná buď z nadšení nad tím, jaký to krásný text jsme objevili, nebo při dekódování, co že to máme v ruce. Jde o to, že motivy jednání dramatických postav jsou obsaženy jak v dialogu, tak ve scénických poznámkách, tedy verbálně i nonverbálně. Jejich rozkrytí a interpretace směřují k výkladu, co chcete zvoleným textem sdělit, a zjednodušeně řečeno platí, že ze střetání motivů vznikají vztahy a ze vztahů roste téma. Prostředím pro střetání motivů jest situace. A verbální i nonverbální vyjadřovací prostředky nesměřují k referenci, k pouhé informaci co a kdo, tedy ke kostře příběhu, ale k tvorbě významů s následně - pod-

le kontextu - ke smyslu významů, tedy k podstatě sdělení a zážitku diváků.

Dál není co dramaturgicky dodat, neboť text sám o sobě je sevřený a strukturou vstřícný k postojům interpretů. Snad jen tolik, že motiv bytí Marka se proplétá se stejně nelehkými existenciálními otázkami ostatních hrdinů, navzájem se osvětlují v podstatě i v jevu. Bill má svého grizzlyho; Jim musí opustit Místo uvnitř a jít studovat, aby mohl napsat o počátcích a tradici téhož místa; Marta se musí vyrovnávat se ztrátou cti; tetřev s tím, že smysl jeho existence na světě je sloužit za potravu; a další a další. Prostě věčná otázka, proč jsme na světě a proč některé věci děláme, i když jsou obtížné, bolavé, nevďěčné. Inu, protože se musí udělat, zní jedna z moudrých odpovědí. A pokud téma této hry dobře uchopíte, dojdou diváci v závěru osvobozující katarze, kterou díky jejich zážitku pak zpětně můžete prožít i vy.

Závěrem ještě jedna školometská poznámka. V lyrickém dramatu hrdinské písní je rozseta řada záchytných bodů. Některé objasňují téma a smysl z rozličných stran, jiné vrací přímo či nepřímo pozornost k podstatě věci, upozorňují na nadhled, příběh, postoje hrdinů a vypravěčů, ukazují cesty poznání a pochopení, prostě napomáhají interpretaci. To vše je samozřejmě součástí každého dobrého dramatického textu. Ale protože *Na druhé straně řeky* má podobu proudu, mohly by tyto individuální signály řeky zaniknout v mořském přílivu mnohosti. Kromě toho, naplnit divadelním obsahem lakoničnost některých dialogů znamená na pětníku zatančit tetřeví tanec, což není vždy snadné.

Ať se vám při inscenování *NA DRUHÉ STRANĚ ŘEKY* dobře krouží, co orlům divadla, na stoupavých proudech teplého vzduchu.

Howgh!

Vladimír Zajíc

FRANTIŠEK ZBORNÍK NA DRUHÉ STRANĚ ŘEKY

NA MOTIVY KNIHY MARGARET CRAVENOVÉ
SLYŠEL JSEM SOVU ZAVOLAT SVÉ JMÉNO

OSOBY

Marek Brian, kněz

Jim Wallace, indiánský loďář

Bill Smolař, lovec

Biskup

Edy, náčelník indiánského kmene v Kingcomu

Marta Hudsonová, stará Indiánka

Keetah, vnučka m. Hudsonové

Jane, vnučka M. Hudsonové

Gordon Krebs, kšeftář, nápadník Jane

Petr, starý Indián, řezbář

Učitel v Kingcomu

Orel

Orlice

Lékař

Asistentka lékaře

Matka utopeného indiánského dítěte

Policista Henry

Slečna, Henryho milá

Strážmistr v Alert Bay

Indiáni, vesničané v Kingcomu

Jeleni aj. příslušníci přírodního světa

Scéna je prázdná, tma. Naráz, bez varování nás ohluší hudba, rock'n'roll 50. let, zní chvíli. Pak je stejně náhle utrum.

Objeví se ve štychu baterky orel - loutka.

Orel: Konec léta mi vždycky svědčil. Teplo, co stoupá ze země, mě nadnáší. Vidíte? Ani nehnu křídly. Ani nehnu. Miluju podzim. Jediné důstojné umírání. I v téhle krásné zemi.

Je teplo, ani nehnu křídly. A když je potřeba, doletím až nad město, nad město s tisíci okny.

(Vidí město plné Kanady a Ameriky vůbec.)

(Jedno okno se otevře – ordinace.)

Biskup: Jste si jist, doktore?

Lékař: *(Asistentka podá rentgenový snímek.)* My tu nejsme žádní indiánští šamanové, pane biskupe.

Biskup: Eminence, prosím.

Lékař: Eminence, promiňte.

Biskup: Neodpověděl jste mi.

Lékař: *(Ukazuje snímek.)* Nade vši vědeckou pochybnost. Vidíte, je to zlé.

Biskup: Kolik má času?

Lékař: Rok, rok a půl, kdo ví...

Biskup: Takže nemá naději?

Lékař: Já jsem jen felčar, Eminence. Léčím. Naděje má v kompetenci váš šéf. Co s tím mladíkem uděláte?

Biskup: Pošlu ho na farnost, kde je nejvíc práce. Pošlu ho mezi Indiány. Do Kingcomu.

Lékař: Až do Kingcomu? To je na konci světa!

Biskup: Správně. Na konci světa.

Lékař: Omluvte mě, Eminence, povinnost volá.

* * *

(Orel přeletí, ozývají se různé rádiové stanice, mezi laděním dobová hudba.)

Biskup: *(u vysílačky)* Haló, haló! Marku, co tam děláš?

Marek: *(Po neúspěšném navázání spojení se vykloní z okna, aby na biskupa viděl.)* Už ladím, otče biskupe. Ale nějak mi to...

Biskup: Téhle věcičky si važ a střež ji jako oko v hlavě. Bude to tvé jediné spojení s civilizací. Když se pokazí, zůstaneš...

Marek: Nepokazí se, slibuji.

Biskup: Dobře. Teď si vyzkoušíme, jak navážeš spojení. Skončím a ty vyšeš výzvu k vysílání. Pamatuješ si postup?

Marek: Ano, jistě. Navázat spojení. *(pro sebe)* Jen nevím, co se při tom stane.

(Nepovedlo by se, kdyby se nestalo něco, co možná způsobil orel, náhle se slyší, aniž vysílačku nějak zvlášť potřebují.)

Marek: *(nadšeně)* Haló, haló! Slyším vás výtečně. Jaká je Vaše první rádiová rada? Prosím něco povzbuzujícího.

Biskup: Když budeš někoho pohřbívat, nezapomeň se v poslední chvíli mrknout do rakve. Před čtyřiceti lety jsem nahoře u Fort Rupert pohřbil někoho jiného a dodnes mi to někteří nezapomněli. Je to dost povzbuzující?

Marek: Lepší už to být nemohlo.

Biskup: Myslel jsem si to. Šetři baterky. Konec spojení. Marku! Šťastnou cestu do Kingcomu!

Marek: *(Jen pokývá a vypne vysílačku, vyhlédne z okna.)*

* * *

Marek: Kingcom! Indiáni! Pane Bože! Divoši! *(Zavře oči a představuje si:)*

(Obraz polonahého divocha.)

(Obraz křepčícího divocha přepadávajícího vlak.)

(Obraz divocha skalpujícího misionáře.)

(Jim stojící u lodi, ale to už je reál.)

Jim: Vítejte na palubě. Jmenuju se Jim. Jim Wallace.

Marek: *(Zmatený nesourodostí představ a reality, na zádech má batoh, v ruce veliký misál, s obtížemi napřáhne k Jimovi ruku.)* Misál. Prý ten váš sežraly myši.

Jim: Cože? Jmenujete se...

Marek: Promiňte, chtěl jsem říct... Jsem Marek Brian. *(Ruka poklesne beze stisku.)* Ten misál nám věnoval pan biskup.

Jim: Myslel jsem, že se tak jmenujete.

Marek: Jak?

Jim: Misál!

Marek: *(Když je nástroj na lodi, znovu napřáhne ruku ke stisku.)* Děkuji.

Jim: Proč? *(Aniž ruku přijal.)* Proč děkujete? Říkal jste, že ho věnoval pan biskup nám. Rád se postarám o své věci. Vyrážíme?

Marek: Vy jste...?

Jim: Jim.

Marek: Patříte taky tam k těm? K Indiánům? *(Prohlíží si ho.)*

Jim: Hledáte mokasíny a kachní peří? Skalp?

Marek: Promiňte.

Jim: Nemám pro vás nejdřív zatančit tetřeví tanec?

Marek: Cože?

Jim: *(Mávně nad ním rukou.)* Jsme lidi jako vy, pane faráři.

Marek: Omlouvám se. Vyjedeme?

Jim: Jo. Nic jiného nám nezbejvá. Chyťte se moře, pane faráři! To se tak říká. Připraven?

Marek: Do Kingcomu?

Jim: Kam jste myslel? Na konec světa?

Marek: Na konec světa.

(Když kněz přikývne, vyplují.)

Orel: *(loutka)* Jedou k nám. Daleko od toho města, daleko od všech měst. Poplují dva dny k místu, kde se moře hluboko zařízne do země. Přestoupí na jiný člun, bez motoru. Na něm potichu vniknou do té úžiny, která se postupně promění v řeku, vydají se proti ní, proti zavalité hnědé vodě napájené desítkami bystřin a potoků, v nichž skáčou jako o život pstruzi a jednou ročně i plavci - lososi. Mám rád to místo. A miluji pstruhy.

* * *

Marek: *(Plují, Markovi je všelijak.)* Biskup říkal, že to s lodí na moři umíte.

Jim: Na úplně volným moři poplujeme jen dneska. Zítra ráno vjedeme do úžiny a pak budeme mít už pořád na pravoboku pevninu a vlevo ostrov za ostrovem, to už je snadný.

Marek: *(s viditelnou nevolností)* Ale ty vlny...

Jim: Jo. Moře je klidný. Máme kliku.
(Je však pravda, že Marka trochu zkouší a najíždí do vln právě tak, aby vzednutí člunu bylo co největší, je to taková hra, Markovi je zle.)
Vidíte ty škeble? Každý rok v únoru je sem přijíždíme sbírat. Máte rád škeble? Myslím syrový, otevřít a vysrknout, takhle. *(Předvede.)*

Marek: *(Jen zaúpí a se sténáním potupně vrhne.)*

Jim: Není vám blbě? Misále...

Orel: Vystupovat, chlapi, vystupovat, s tímhle rachotem byste tu neuspěli.
(Den, Marek „čistí“ moře, oba opustí moře a přestoupí na člun bez motorového pohonu, musí teď proti proudu řeky pracovat vlastními silami.)

Marek: *(Když si „pohon“ vyzkoušel.)* Je vesnice daleko?

Jim: Jestli už nemůžete, voražte.
(To je ale pro Marka výzva, a tak se chvilku pluje tak, že se jeden před druhým předvádějí jako dva kluci, kdo že má víc sil, skončí to vysílením obou, udělají si přestávku.)

Marek: *(Nabízí Jimovi žvýkačku.)* Dáte si?

Jim: Jo. *(Vrací mu balíček.)*

Marek: Děkuji. *(Vyndá tabulku čokolády.)* Čokoládu?

Jim: Jo. *(Vrátí zbytek tabulky Markovi.)*

Marek: Děkuji. *(Zdůrazní to, protože od svého společníka se poděkování dosud nedočkal.)* Děkuji.

Jim: A tak. My pro to nemáme slovo. Pro díky. V naší řeči se neděkuje.

Marek: A jak vyjadřujete vděčnost?

Jim: Když to musí bejt, takhle: *(Otočí se ke knězi zády, rozkročí se, sehne a dívá se na něj mezi nohama, pak se rozesměje, rozjede se co nejrychleji, pak něco spatří a zpomalí.)*

Marek: Proč zpomalujeme?

Jim: To je srub Billa Smolaře. Když tu profičíme moc rychle, vlna mu vystříkne až za práh. Vyběhne ven a vynadá nám. Což by tak nevadilo, horší je, že by se přiblížil z návětrný strany. Nosí dvě soupravy podvlíkaček a jen jedny z nich střídá.

Marek: Ty spodní.

Jim: *(Zavrtí hlavou.)*

Marek: Tak přidejme!

Bill: *(Vyběhne před srub.)* Neumíš řídit člun, ty paznehtě? Chceš mě zabít? Vrahové! Vypadli jste z mámy našišato, chcípáci?

Jim: Kelara, Bill, kelara ašoma grub, grub!

Bill: Meme kelara? Jim! Gamchabatmy!

Jim: Teme gamachabatmy! Teme! Kelara grub!

Bill: Meme gamchabatmy! Teme gamchabatmy!. Anka teme gamchabatmy šama!

Marek: In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

Bill: Co to vezeš za náfuku?

Marek: *(Se otočí zády, rozkročí nohy a poděkuje přesně podle předchozího návodu.)* Marek Brian.

Jim: Novej farář u nás.

Bill: Urazil mě.

Jim: Ne, tak to neber, jen vtipkoval.

Bill: Jsem ti k smíchu, velebníčku?

Marek: *(k Jimovi)* Co mám udělat?

Bill: Sem už nejezdi, chlapče. Tady nebudeš vítanej. A jestli, tak takhle! *(Otočí se, sundá kalhoty, jeho podvlíkačky jsou ilustrativně popisné.)*

Marek: *(Ucítí sílu toho závanu.)* Rychle pryč!
(tma)

Orel: Podívejte na tu horu. Whoop - Szo. Tady jsem doma. Haló! *(Loutka orlice mu vyletí vstříc.)*

Jim: *(Sleduje Markův pohled.)* Whoop - Szo, Hlučná hora.

Marek: Hlučná hora? Proč?

Jim: To vím. V dobách velkých kmenových válek prošel nepřítel horskou úžinou vysoko nad vesnicí a chystal se nás napadnout od hory. Ale lososi vystoupili z řeky a jejich těla pleskala o úpatí, draví ptáci vzletli nad vrcholek a bušili do něj křídly. Ryby i dravci neustaly, dokud se neprobudil duch, který žije v Whoop - Szo, slyšel je a viděl, že ho vesnice potřebuje. Způsobil sesuv půdy a nepřítele zasypal.

Marek: A zachránil tak vesnici. Jak se jmenuje ve vašem jazyku?

Jim: Povídám, Hlučná...

Marek: Vesnice. Anglicky Kingcom. Jak doopravdy říkáte své vesnici indiánsky?

Jim: Quee. To znamená Místo uvnitř.

Marek: Quee. Hlučná hora zachránila Místo uvnitř. Pěkná legenda.

Jim: Legenda? To se doopravdy stalo!

(Zavíření bubnů, jsou u cíle, toto je Kingcom.)

Jim: Slyšíte? Vítají vás.

Marek: Jak se dozvěděli, že přijíždíme?

Jim: Vždycky to vědí.
(Na břeh skutečně přicházejí domorodci z vesnice.)

Biskup: Jste u vesnice. Pro ně není kusem půdy s několika příbytky. Rozprostírá se od východu slunce až tam, kde zapadá měsíc. Vytvářejí ji dávné legendy a větry a deště. Vesnicí je i řeka a černé a bílé velryby, losos, který připlouvá proti proudu řeky, aby nakladl jikry, tuleň, co pluje za lososem a ukousne mu hlavu. Vesnicí je i mluvící pták, sova, která volá jméno člověka, jenž má umřít, i grizzly se stříbřitou srstí. To všechno je vesnice. Od okamžiku, kdy uvážeš člun v zátocě, budeš částí vesnice i ty.

Marek: *(To slyší a najednou by se nejraději vrátil.)* Pane biskupe, mohl bych...

Biskup: Ruším spojení.

Marek: *(Stěhuje svůj náklad z člunu, na břehu se mu udělá nevolno, zapotácí se, upadne, pohlédne znovu na Indiány, před ním stojí lidé se zvířecími maskami, vzhledne znovu, stojí proti němu opět normální lidé.)* Jmenuju se Marek Brian, váš nový farář.
(Eddy jediný zareaguje na Markovu napřaženou ruku a chladně ji stiskne, dá se do prudkého lijavce a tím skončí tento den.)

Orel: To jsem neřekl? Tohle je žíznivá země.

Učitel: *(Přihne si z láhve.)*

Orel: Tak jsem to nemyslel. Skoro pořád tu prší. Někdy jen lehce. Jindy dost leje. Zvyknete si.

* * *

Marek: *(Stojí uprostřed kostela, on, náčelník Eddy, Marta Hudsonová, déšť bubnuje do střechy, do umně zestavěných hrnců crčí voda, dřevo by se dalo ždímat.)*

Eddy: Náš kostel. *(Náhle začne voda stékat i novou dírou mimo připravené nádoby.)* Marto!
(Paní Hudsonová to „vyřeší“.)
Šikovná, co?

Marek: Jsou tu taky dny, kdy neprší?
Hudsonová: Jistě. Když sněží. Už to bude brzy. Zvyknete si. Vy jste ale hubenej!
Eddy: Podívejte ! To vyřezával starý Petr.
(Upozorní hrdě na lektorium: tvoří je vyřezávaný zlatý orel s pořádnými pařáty.)
 Mořský orel. Žije sto let. Půjčte mi to... no tu..., tu knihu.
Marek: Misál.
Eddy: *(Položí knihu do křídel, spokojeně se kochá tou krásou, pak ještě přiskočí a knihu rozevře, aby byl efekt úplný, triumfuje.)*
Hudsonová: *(Spěchá to ještě vylepšit s hadrem v ruce, ale když se dotkne jednoho křídla, to upadne i s knihou na zem.)*
Marek: *(Sbírá misál a křídlo.)* Říkal jste sto let.
Eddy: To se spraví.
Marek: *(Vidí zkormoucené obličej, přistoupí k harmoniu, chce zahrát, aby jim udělal radost, ale nástroj nevydá ani hlásku.)*
Eddy: Vlhko. Počkejte, až si na vás zvykne.
Marek: Kde je oltář?
Hudsonová: Přikryli jsme ho, aby na něj nelilo, když jsme tu teď neměli faráře.
(Chce strhnout igelit z oltáře.)
Marek: *(Zadrží ji.)* Děkuju. Děkuju za pomoc. Já sám. Jistě, zvyknete si.
(Eddy a paní Hudsonová odejdou, Marek potřebuje být se svým Bohem sám, opatrně odkrývá igelitový „zábal“.)
 Pane, ty víš, že tě hledám a že je to těžké. A tady to bude síla. Jsi dobrý, buď mi posilou v tomhle odlehleém kraji, mezi těmi zvláštními bratry a sestrami, shlédni na mě svýma milosrdnýma očima a řekni mi „ano“.
(Šok. Kristus z oltáře má indiánskou tvář s nápadně ostrým orlím nosem.)
 Ne! Ano! Ne! Ano! Zvyknete si. Zvyknete si! Zvyknete si !!! *(Tančí svůj zběsilý zoufalý tanec, vydává nesmyslné zvuky, děkuje s hlavou mezi koleny, mlátí sebou jak šílenec.)*
Keetah: *(Vejde a pozoruje ho, když ji Marek uvidí, stopne své bláznovství.)*
 Babička vás zve na večeři.
Marek: *(zadýchane)* Co bude? Dešťová voda se solí? Nebo ohryžeme orlí křídlo od Petra řezbáře? Upozorňuju, že na indiánský prsty v aspiku nemám žaludek.
Keetah: Uzený losos. A glukaston, chaluhy s kukuřicí. Bude vám to chutnat.
 * * *

Orel: *(Ve svém skalním hnízdě, proti němu jeho orlí žena.)*
 Všimla sis dneska vodopádů?
Orlice: Byla jsem nad mořem. Vracela jsem se kolem nich.
Orel: Nepřipadaly ti zvláštní?
Orlice: Měly?
Orel: Zdálo se mi, že jsou jako chmýří, jako ta tvoje pírká, co ti začínají...
Orlice: Prosím?
Orel: Říkám, že jako chmýří, které máš...
Orlice: Jako chmýří?
Orel: Co ti začíná...
Orlice: Kde? *(Velmi ženským pohybem si rozpustí vlasy.)*
Orel: *(Jen polkne.)* Tak.

Orlice: Ještě se dneska někam chystáš?
Orel: *(Zavrtí hlavou.)* On teď odpočívá.
Orlice: Ani já ne.
Orel: *(Pohlédne na jeviště.)* Musíme pršet.
 * * *

(Leje. Marek vyjde před kostel schovaný pod deštníkem. Zatímco žvaní, na Keetah crčí voda.)
Marek: Poslyšte, to, co jste viděla v kostele, to byl jenom..., to bylo...stalo se mi to poprvé, stydím se. Chci tu žít! Chci žít v Kingcomu. Nemám strach! Víte, já se nechci ničemu vyhýbat, chtěl bych všechno dělat jako vy. Bydlet, žít se, lovit, tančit, stravovat se. Nestrpím žádné výjimky! Budeme jíst po indiánsku? Po indiánsku? Pojďte!
Keetah: Po vašem, jako jídáte vy, jako jedli vaši předci.
Marek: Myslíte...
Keetah: Nechci žádné ohledy!
Marek: Jako předci?
Keetah: Ano.
Marek: *(Pokrčí rameny.)* Řeknu to babičce. Jděte za mnou.
(A utíká dopředu.)
Orlice: Bude glukaston. Marta Hudsonová ho vaří výborně.
Orel: Copak jsi býložravec? Chvilku tady nejsem a taková spouští!
 * * *

(U paní Hudsonové sedí na zemi v kruhu Jim a Jane, vejde Keetah, později Marek.)
Keetah: Katala me glukaston. *(Chce jíst po indiánsku.)*
Hudsonová: Jsem ráda, že jste přišel. *(Ale ruku mu nepodá.)* Vy jste ale hubenej.
Keetah: Tohle je Jane, moje sestra.
Marek: Marek Brian. *(Podá jí ruku, ale Jane si s jeho nataženou paží neví rady.)*
Keetah: Neznáme to. My si nepodáváme ruce.
Marek: Promiňte. Ale náčelník mi ruku podal.
Hudsonová: *(přináší glukaston - jen pro Marka)* Copak Eddy! Už se přiučil vašim způsobům.
Marek: To je špatně?
Jim: Cizí k sobě nepouštíme na dosah.
Marek: Bojíte se mě?
Jim: Vás?
Jane: Jime!
Hudsonová: Jaký to bylo, když vám Eddy podal tu ruku?
Marek: Jako...jako...
Hudsonová: ...jako leklej platejz.
Marek: *(Přitaká.)*
Hudsonová: Keetah říkala, že se hodláte stravovat způsobem starých Indiánů.
Marek: Ano, prosil jsem ji o to. Vy nebudete jíst?
Keetah: Tohle je staré indiánské jídlo kmene Kwakiutl, je jen pro hosta. Ochutnejte.
Marek: *(V rozpacích, jak tuhle kašovitou hmotu uchopit, nedostal totiž žádný jídelní nástroj, zkouší to za všeobecného zájmu všelijak.)*
Jane: Tak ho už netrapte! *(Podá mu lžíci.)*
Hudsonová: Pojďte si utřít ruce. *(Odejde s Markem, který je zřetelně rozladěný.)*
Jane: No nekoukejte!
Keetah: Jane!
Jane: Nemůže za to, že o nás nic neví! Je tu chvíli!
Jim: Každěj má zůstat tam, kam patří!

Jane: Je knězem. Normálně tu dostal práci. Ty taky chodíš do kostela. Čeho se bojíš?

Keetah: Nevím, prostě mám špatný pocit. Zase někoho ztratíme.

Jane: Mluvíš jako nějaký bláznivý šaman.

Jim: Je to pravda, Jane. Když sem některý z nich přijde, někdo z našich vesnici opustí. Neříkej, že sis toho nevšimla!

Jane: Náhoda! A kdyby! Co je na tom špatného poznat jiný svět? Třeba je stejně dobrý jako ten náš. Třeba lepší!

Jim: *(Jen si s Keetah vymění významný pohled.)*

Jane: Co je? Jste si všim tak jisti! Ty to víš?

Keetah: Ty ne? Jane, sestro, ptám se tě!
(Jane se rozpláče, vrátí se paní Hudsonová a Marek.)

Hudsonová: Jane?

Jane: Babičko, já odsud odejdu.

Jim: Jane!

Keetah: Musíš?

Jane: Chci.

Hudsonová: Dojezte. Přinesu lososa.

Marek: Asi bych měl radši jít.

Hudsonová: Zůstaňte tu, Marku, smím vám tak říkat? Všem farářům jsem říkala jménem.

Marek: S radostí.

Hudsonová: Zůstaňte, Marku, jestli nás chcete poznat. Keetah, pojd' mi pomoci!
(Obě odejdou.)

Jim: Tak tě ten tvůj Gordon přesvědčil.

Jane: Nemusel se moc namáhat. Jíme, chtěla bych poznat jiný svět. Umíráme tady. Vesnice je odsouzená, co pak to nechápeš?

Jim: Nedůvěřuju tomu tvému Gordonovi. Přijel na krátkou návštěvu a je tu už tejdén, kšeftuje se vším, co mu přijde pod ruku.

Jane: Je to dobřej chlap a bude to dobřej muž. Uživí mě.

Jim: Kolik našich lidí už takhle odešlo.

Jane: Vracejí se!

Jim: Na svátky, dýl nezůstanou.

Jane: *(k Markovi)* Vystydne vám to.

Marek: Je to moc dobré.

Jane: Babička vaří skvěle. Počkejte ten losos!

Jim: Nedokázal bych opustit vesnici. Vždycky jsem si myslel, že ty a Keetah to cítíte stejně.

Jane: *(Rozpláče se.)* Už musím jít! Sbohem, pane faráři.
(Odejde.)

Keetah: *(Vrátí se.)* Chutnalo? Počkejte ten losos! Kde je Jane?

Jim: *(Jen ukáže ze dveří.)*

Marek: Paní Hudsonová?

Keetah: Pláče. Ale vzkazuje, že ten losos je podle starého rodového receptu. Bude vám chutnat.

Marek: Já vím.

Keetah: Co víte?

Marek: Ví, proč pláče. Nezlobte se, ale lososa až příště. A děkuju. *(Odejde.)*

* * *

Orel: Stmívá se.

Orlice: Jeho první noc mezi Indiány.
(Je noc, vesnice spí, orel a orlice si prohlížejí usínající obyvatele.)

Marek: Dej, Pane, prosím tě, abych si zvykl a aby mě přijali. A taky, aby se Jim někdy umyl.

Jim: Pochopí moji svobodu? Že takovej můžu bejt jen tady?

Keetah: Pozná, že moje sestra Jane se tu cítí jako v pasti?

Jeleni: *(Projdou vesnicí až k Petrovi.)*

Petr: Pojd', bratříčku! Už jsi mě dlouho nenavštívil. Tady máš. *(Dá mu napít.)* Běž, běž, krasavče!

Jane: *(Slyší a vidí přelétat nad vsí divoké husy.)*
Ahoj, holky, kachny divoký! Sestry moje! Jak dlouho mu bude trvat, než ho napadne, aby vás následoval?

Hudsonová: Jestlipak z těch mých chaluh nezvrací?

Marek: Pane, udělej něco, dej mi znamení, jak na to!

* * *

(Ráno před kostelem.)

Učitel: Hej, velebníčku, počkejte!

Marek: Ano?

Učitel: Už jste z nich taky na hlavu?

Marek: Z koho?

Učitel: Jen se nedělejte. Jsou to divoši a nic je nezmění.

Marek: Co tu děláte vy?

Učitel: Žiju z milodarů kanadské vlády. Hloupý vtip. Učím jejich děti. Jsem nájemný dobrodárce. Jmenuju se... na tom nesejde. Říkejte mi, učiteli, jako ostatní. Dobrodárce, šikovné slůvko pro tu sračku tady, co? *(Nabídne mu láhev.)* Dáte si? *(Když Marek odmítne.)* Děláte chybu. Bez ní to tu není k vydržení. Ale já byl ze začátku taky ušlechtlej. To přejde. *(Napije se.)*

Marek: Vy jste tu za trest?

Učitel: Já? Ani nápad. Já přišel dobrovolně. Tady to totiž sype. Potřebuju prachy, víte? Napřesrok, až budu mít našporováno, pěkně se tu se vším rozloučím a vyrazím, kam mě srdce táhne. Nikdo mě tu neuvidí!

Marek: Kam vás táhne?

Učitel: Víte, co je Artemidin chrám? Víte, jaký je rozdíl mezi hlavicí iónského a korintského sloupu?

Marek: Jen vzdáleně.

Učitel: Správně. Vzdáleně. Vždyť je to taky nějak daleko. Antika, pane, Řecko. Hrozně daleko. Ale já to vím. Vyznám se v mramoru. Cítím ho. Rozumím mu. Mramor, když zavřu oči, cítím ho v prstech. *(Zachvěje se zimou.)* Ale víte, co mě tam přitahuje nejvíc?

Marek: Vědecký zájem.

Učitel: Jste vedle. Teplo a sucho. Sloupy až pak. Takže napřesrok. Už ty haranty tady nemůžu ani cejtít. Ostatně oni mě rovněž. V tom se vzácně shodneme. Opravdu nechcete? *(Chce si přihnout, ale láhev je prázdná.)* Tak, to mi ještě scházelo. Nepůjčil byste mi dva dolary? Nemám u sebe drobné.

Marek: *(Půjčí mu.)*

Učitel: Vrátím, jen co rozměním. Jdu za svými povinnostmi. Těšilo mě.

Marek: Škola je snad tamhle? *(Ukáže na druhou stranu.)*

Učitel: *(Ukazuje mince.)* Určitě by mi je tam ti darebáci ukradli. Jenže já na ně vyzraju. Užitečně je směním. Brandy nepijou. *(Odejde.)*

Marek: *(Sám k nebesům.)* Tohle znamení se ti moc nepovedlo, Pane. Jdu ti domů uklidit. *(Uklízí.)*

* * *

Eddy: *(Vejde.)* Pane faráři!

Marek: Náčelník Eddy. Uklízím trochu v příbytku Páně.
Eddy: Má tam pěkný svinčík, co? Nic ve zlým. Chtěl jsem se zeptat, kdy ráno vyjíte.
Marek: Nevím, že bych někam jel.
Eddy: Napsal jsem dopis.
Marek: To je chvályhodné.
Eddy: Pan biskup vám neřek', co tu budete dělat?
Marek: Vikáře. Bohoslužby, křtiny, poslední pomazání, pohřby. Duchovní správu. Žádné obavy, náčelníku, první mše svatá bude dnes večer. Oznámil byste to lidem z vesnice?
Eddy: Jistě.
Marek: Ještě něco?
Eddy: Ten dopis. (*Když kněz nechápe.*) Víte, pane faráři, vy máte k té duchovní správě člun a vysílačku. Když se něco děje, volají lidi mně nebo vám.
Marek: Takže...
Eddy: Takže když potřebují doktora, spojí se s vámi a vy voláte sanitní loď, ale to je zhusta zbytečný, protože je to stará kraksna. Než doktor dorazí, mohlo by bejt pozdě. Měli jste na škole zdravotní kurs?
Marek: (*Přikývne v úžasu.*)
Eddy: No vidíte. Do toho přijdete co by dup. Nebojte se, naši lidi doktora potřebují, jen když jde opravdu o život, zlomený hnáty vždycky někdo v rodině napraví. S dětma je to horší, na ty jejich vysoký horečky tu žádný bylinky nejsou. A pak máme porody, jen ty těžší, přirozeně, bodný rány, když se chlapi napíjou, a to by bylo vlastně tak všecko. Helejte, když to necháte jenom na sanitní lodi, stejně tam potom musíte kvůli poslednímu pomazání nebo funusu. To vyjde na stejno.
Marek: To je všechno?
Eddy: Už jen maličkosti. V zimě s těma našima bárkama do Alert Bay nedojedem. Tak nám pomůžete s nákupama. Petrolej, náboje, náký to pití. Ani to nestojí za řeč.
Marek: Děkuji. Drobné si nechte od cesty.
Eddy: Platíme až na jaře, najednou. S penězma se trápit nebudete. To vám měl biskup povědět. Zrovna mu tady odpovídám.
Marek: On už vám napsal? A co? Jistě. Že jsem byl eminentní v hebrejštině, že umím Nový zákon skoro napsat. Počkejte, napsal taky, jak jsem vzal při své první mši Aleluja tak falešně, že varhaníka málem chytl psotník?
Eddy: To taky.
Marek: To zrovna nemusel. (*když Eddy napjatě mlčí*) Ještě něco? O ničem jiném se mnou před odjezdem nemluvil.
Eddy: Tak. O ničem jiným už s vámi nemluvil?
Marek: O ničem podstatném. Vzpomněl bych si. Tak co ještě?
Eddy: Nic důležitýho. Myslím, že vás má rád. Jistě by ho potěšilo, kdyby věděl, že mu ten dopis vlastnoručně dovezete na poštu.
Marek: Pošťák taky?
Eddy: Jen jednou v tejdnu. Jim bude pořád s váma.
Marek: Kdy musíme ráno vyrazit, abychom stihli Alert Bay a zpět. Za svítání?
Eddy: Ne, kdepak, jen si přispěte. Hodinku po svítání úplně stačí. I když..., ono toho po cestě ještě vždycky

přibude..., raděj dřív.
Marek: Dejte mi to. (*Vezme si dopis.*)
Eddy: (*Podá mu i pytel.*) Tady je zbytek pošty. Je tam i pár kůží pro překupníka Hunta, Jim si bude vědět rady. (*Odchází.*) A lidem to povím, spolehněte se!
Marek: Co?
Eddy: Aby přišli do kostela.
Marek: Do kostela?
Eddy: Máte mši. Jste duchovní správce, pane vikáři. (*Odejde.*)
Marek: (*Zvedne pytel, skoro se pod jeho vahou skácí.*) Duchovní správce. Ne mrskat hebrejštinu, Eminence, činky jsme potřebovali.

* * *

(*U člunu se sejdou k první společné pracovní cestě Marek s Jimem.*)
Jim: Dobrýtro. Vy nesete poštu? Obyčejně to Eddy dává ke mně. Koukám, že přibalil kůže. Dobrá váha.
Marek: Školení bylo těžší. Eddy mě poučil o mých povinnostech.
Jim: Někdo to dělat musí. Každý má svůj.
Marek: Ona nějaká práce ještě zbyla? Mám pocit, že je všechno na nás.
Jim: To nejdůležitější ne. Jídlo, dřevo na topení, zvyky - to dělají ostatní.
Marek: Zvyky?
Jim: Zvyky. Obřady.
Marek: Vy nejste křesťané?
Jim: Jsme dobrý křesťani. A taky jsme národ Kwakiutl, žijeme životy svých předků, aby naše děti mohly žít životy naše. Je to stejně důležitý jako teplo a potrava. Pojedeme? Už svítá.
Marek: S Pánem Bohem. (*Vyplují, jedou po řece.*)

* * *

(*v hnízdě*) Jede poprvé.
Orlice: Neměj obavy, řeka je klidná a Jim je dobrý loďař.
Orel: Podívej, co mají sil. Co má on sil! Ještě má daleko k Whoop - Szo.
Orlice: Nemám tyhle řeči ráda!
Orel: Ano. Dlouhověkost se nemá zneužívat. Náš čas je jiný čas. Nespěcháme. Jestli si nepospíší, poplují proti odlivu, to jim dá zabrat.
Orlice: Jim čas plyne rychleji, musí, aby něco vůbec stihli, krátkověci.
Orel: Nebaví mě to hemžení. Popisuj mi jen obrázky.
Orlice: Jsou už ve městě. Vyměňují pytle s těmi malými papírky, co si na nich lidé píší vzkazy. Proč si to rovnou nepovědí?
Orel: Jsou od sebe daleko.
Orlice: Křídla jsou dobrá věc. Mění kurs. Někdo je přivolal vysílačkou.
Orel: Přece ten potlučený Indián. Copak sis ho nevšimla? Ošetří ho.
Marek: Nic vážného.
Orlice: Měls pravdu, náš čas je odlišný. Ještě jedna zajižďka. Té mladé rodině za výběžkem se narodilo...
Jim: Dítě! Dělejte, tahejte!
Marek: Holčička!
Orlice: Domlouvají křtiny. To je snadné. (*Jim vykouzlí láhev.*)
Orel: Když si nepospíší, doopravdy je zastihne odliv. To si máknete, chlapci!

Orlice: Stalo se. Mají toho plné zuby. A soumrak se blíží! Melou z posledního!

Orel: No pojďme, pojďme, zaberte!

Marek: *(Svěsí hlavu a přestane „pracovat“.)*

Orel: Co děláš? Končíš, nebo co? Už to slyším: Odpočineme si!

Jim: Vorazíme.

Orel: No jo! Ale kde?

Marek: Ale kde?

Orel: Bill, lenoši, Bill Smolař přece!

Jim: Kousek odtud je prám Billa Smolaře. *(Nejmenší loutka Billa se objeví.)*

Orel: Trochu hrdosti, vždyť vás vyhodil!

Marek: To je ten...?

Orel: Jistě, tam nelze. *(loutka středního Billa)*

Marek: Tak jo.

Orlice: Podívej! Přirážejí k prámu Billa Smolaře. Copak si povědí? Křídla jsou dobrá věc. Co je ti?

Orel: Ále! Poleť domů. Ta dnešní mládež!

* * *

Bill: Vidím vás nerad.

Jim: Změníš názor, vsad se!

Marek: Dobrý den, pane!

Bill: Nebudu odpovídat.

Marek: Přirazili jsme opatrně.

Bill: Vybalte, co mi vezete, a jedte si po svejch.

Jim: Vracíme se z Alert Bay...

Marek: ... a napadlo nás, že se stavíme na kus řeči, jen tak.

Bill: Jemu přeskočilo.

Marek: Jaký jste měl den?

Bill: Všichni faráři jsou takhle blázniví? Co je ti po tom?

Marek: Vážně mě to zajímá. Vy mě také zajímáte.

Bill: Jó tak, že jsem tvoje katolická ovce? Hej, Jime, slyšíš ho, chce mě přetáhnout na víru! Mě v tom svým kostele neuvidíte, to teda ne.

Marek: Budu sem jezdit za vámi sám.

Bill: Blázen!

Jim: Je to jeho povinnost, Bille.

Bill: Nejní první velebníček v Quee. Nikdo to nedělal. Jsi jinej? *(Marek pokrčí rameny.)* Je jinej? *(Jim udělá totéž.)* Fakt sis chtěl jen pokecat?

Jim: A taky ti vezeme tohle. Starej Hunt tě pozdravuje, příště máš líp mířit, kůže byla poškozená. *(Předá peníze.)*

Bill: Starej Hunt ať mě nesere, chcípák jeden. Ať si medvěda střelí sám, jenže ten z toho svého kvelbu nezvedne prdel, kdepak sem do hor. To není pro jeho nóbl ručičky. *(Markovi)* Ukažte ruce! *(Marek ukáže.)* Taky pěkná fajnovka.

Jim: Ta medvědí kůže, cos poslal Huntovi, měla parůžky.

Bill: To říká kdo?

Jim: Starej Hunt. Měj se, Bille, je pozdě. Jasně, že svého grizlyho jednou dostaneš.

Bill: Pojď blíž, chlapče, pohovoříme si. Pojď blíž, ty čubčí synu! Máš strach, že kadiš magi v kostkách! *(Chytí Jima pod krkem.)*

Marek: Co to máte na krku?

Bill: Můj grizly je můj „job“ a nikdo se o něj nebude otírat!

Marek: Ten přívěšek!

Bill: Co?

Jim: Ten amulet! *(přiškrčeně)*

Bill: *(Neochotně ukazuje na řemínku zavěšenou vyřezávanou koňskou figurku.)* To je Sára.

Marek: *(Prohlíží si řezbu.)* Trochu tvrdá na udidlo. *(Vysvětlí.)* Strýček má ranč. Jezdil jsem tam každé léto. Rajtování je nádhera.

Bill: Tady ne. *(Ukáže si na zadek, kde nejspíš budou zatvrdlé jezdecké mozoly.)*

Marek: Myslel jsem, že staří rajtáci tím netrpí.

Bill: Jo netrpí, něco ti ukážu... *(Začne si rozepínat kalhoty.)*

Jim: Jde o život, pane faráři!

Marek: Už musíme. Na shledanou.

Bill: To říkáte vy. Prej pokecat! Počkej, Jime, vem si zas ty dolárky zpátky. Potřebuju petrolej. Soudek. A patrony. Hunt už bude vědět. Příležitostně to sem zavez. Zavezte.

Jim: Říkal jsem, že změníš názor.

Bill: Nic takového se nestalo.

Marek: Sbohem!

Bill: Eště to tak!

(Jedou domů.)

Jim: To bylo vo chlup. *(Marek toho má dost.)* Voražte.

Marek: *(Naopak přidá.)*

* * *

(Jsme zase ve vesnici, ozvou se truchlivé bubny, vejdou Indiáni.)

Marek: *(ještě v člunu)* Co se děje?

Jim: Někdo zemřel. Eddy?

Eddy: Weesa - bedó, malý kluk se utopil. Když ho děti viděly, myslely, že to po hladině plave hadrová panna. Kde je? Rychle, rozdýcháme ho! Doneste pokrývky! Mám kurs! Kde je?

Eddy: Ne, to nepůjde.

Marek: Proč?

Jim: Spadl do vody před deseti dny. Dneska ho našli.

Marek: *(k matce)* Já... Je mi to líto.

Biskup: *(v jiném obraze)*
Smrt patří k životu, Marku. Za dávných dob indiánská matka z kmene Kwakiutl, když přišla o dítě, kopla třikrát do tělíčka a řekla: „Neohlížej se. Neotácej hlavu. Jdi přímo vpřed. Jdeš do země sovy.“ Oni o tom vědí víc než my.

Marek: *(k ženě)* Pohřbíme ho a ty si odpočineš.

Eddy: Nejdřív musí být k pohřbu vydáno povolení. Uvědomil jsem rádiem policii.

Marek: *(k ženě)* Můžu ti nějak pomoci?

Hudsonová: Vezměte ho. Polichotí ji, když ho bude chovat kněz.

Marek: *(Přemůže ten zápach lidské hniloby a vezme chlapce do náruče, Indiáni to zaznamenají.)*
Pojďme do kostela, bůhví kdy policista dorazí.

Petr: Dnes.

Marek: Jak to víte?

Hudsonová: Přijede dnes a bude mladý a přísný.

Eddy: Dnes poprvé po dlouhém čase neprší. Ale zkušenější člověk by nečekal tak dlouho.

Policista: *(za scénou)* Kde je kdo? No tak, budu čekat věčně?

Jim: Je tady. Už jdu! *(Indiáni projeví nesouhlas s použitím motorového člunu na jejich řece.)*

Eddy: Je to pan Jeffrey?

Jim: *(Zavrtí hlavou.)* Úplněj nováček.

Policista: *(Vstoupí, má s sebou slečnu, s níž si udělal tenhle*

hezký výlet.)
 Porozhlídní se tu, zlato, jsem hned hotov. Kdo je náčelník?

Marek: Vítám vás.

Policista: Vy jste kdo?

Marek: Marek Brian. Jsem zdejší, úředně stanoveným vikářem.

Policista: Co o tom případu víte?

Marek: Nic. Právě jsem nastoupil.

Policista: Provedu ohledání mrtvoly. Kde je to dítě?

Marek: Obávám se, že je na to už trochu pozdě.

Policista: Velebný pane, nepoučujte mě, já vím, co je moje povinnost.

Eddy: Tam. *(směrem k matce)* Já jsem náčelník.

Policista: Neměli jste právo s ním hýbat. Znáte přece předpisy. Když dojde k neštěstí, s tělem se nesmí hnout. Vyplníme formulář, pojďte.

Jim: *(na člunu ke slečně)* Vsadím se, že tak daleko z města jste ještě nebyla? Líbí se vám tu?

Slečna: Je to úžasný. Jeli jsme pět hodin, celých pět hodin v člunu. Úžasný.

Jim: Pane jo, to jste to zvládli! Ten váš je dobrý námořník, co?

Slečna: Henry je úžasný. Je tak silnej a statečnej. Viděli jsme velrybu a on se vůbec nebál.

Jim: Pane jo.

Slečna: A vy jste... Indián?

Jim: No jo.

Slečna: Pane jo. *(Rozhlédne se kolem.)* A tihle?

Jim: *(Přikývne.)*

Slečna: Pane jo. A pan vikář taky?

Jim: *(Rozesměje se.)* Prej Indián!

Policista: Je to zkrátka proti předpisům, náčelníku. Neměli jste s ním do mého příjezdu hýbat. Budu o tom úřady informovat. *(Pak však ledabyly odhrne látku na Weesa - bedó, vydá nezřetelný výkřik a utíká se vzvracet.)*

Slečna: Henry, Henry, co je ti, brouku? Na lodi mu nic nebylo. A že to byly vlny! Henry?

Policista: *(Vrátil se, chvatně vyndal z brašny nějaké listiny, orazítkoval je.)*

Marek: Nechcete šálek čaje?

Policista: *(Vehementně odmítne, vydá Eddymu listiny a odtáhne slečnu pryč.)*

Slečna: Ale Henry, pěkně si povídám! *(A jsou pryč.)*

Marek: Pochováme ho hned?

Eddy: *(Přikývl.)*

Marek: Připravím se.

Biskup: Jsem tu, Marku.

Marek: Mám trému.

Biskup: To nic. Jen dobře vnímej, co se děje. Slova přijdou sama.

Jim: Je to vaše první kázání? Co řeknete?

Marek: Žalm 121. „Pozdvihuji oči svých k horám, odkud mi přijde pomoc?“ Neznáš?

Jim: Tak to řekněte.
(Vesnice se shromáždila na pohřebišti.)

Marek: *(I on vidí zapadající slunce za horou Whoop – szo, otevře Písmo a čte.)*
 Pozdvihuji oči svých k horám...
(Ty hory tu skutečně jsou, nejsou to jen slova, co mu

zní z úst, poprvé jim rozumí, vidí dva orly kroužící nad pohřebištem, snad i proto začíná znít hudba, která není ani indiánská ani městská, zní mu v uších a zaplavuje ho jako obrovský příliv.)

Pane! Ochraňuj ho po celý den. Až se prodlouží stíny a přiblíží se večer. Veď ho nocí. Měj ho rád, Pane. A smiluj se nad námi.

(Zazní bubny a Indiáni, kteří pochopili, že řeč je u konce, odcházejí.)

PAUZA

Orel: *(Spolu s orlicí způsobují z hnízda sněžení.)*
 Je zima.

Orlice: Na horu Whoop Szo padá sníh.
(Jim a Marek přesto příslušně oblečení nasedají do svého člunu, plují.)

Jim: Příliv vrací vodu z moře do řeky, vidíte? Plujeme proti řece a přitom po proudu.
(Přijíždějí k prámu Bila Smolaře.) Bille! *(Nic se nehýbe.)* Asi tu nebude. Petr říkal, že stopuje velikého medvěda nahoře v horách.

Marek: Na Whoop - Szo? *(Jim přikývne.)* Je to nebezpečné?

Jim: Ani ne. Jen musí vidět míšu dřív než medvěd jeho a pak ho neminout. Taky nesmí tam nahoře sklouznout po ledový příkrotě, protože to by letěl dolů klidně sto, dvě stě metrů. A kdyby se to stalo, nesmí si zlomit hnáty. A kdyby si je nakrásně zpřelámал, musí si umět pomoci a dotáhnout se sem nebo do vesnice, protože by v horách zmrz' na kost.

Marek: Zkrátka nesmí přitom zhebnout. Drobnost!

Jim: Nelíbí se mi, když takhle mluvíte.

Marek: Proč?

Jim: Vy jste kněz.

Bill: *(Výstřel z pušky ho přeruší.)*
(Vyjde ven.) Posrali jste se, co?

Marek: *(k Jimovi)* Takhle bys to měl radši? *(k Billovi)* Co ten grizzly?

Bill: Ještě má čas. Co vezete?

Jim: *(Vykládají náklad.)* Petrolej, náboje, rum.

Bill: *(Přebírá nákup, nad malým plochým balíčkem se zarazí.)* Co je tohle?

Marek: Překvapení.

Bill: *(Rozbalí šachovou hru.)*

Marek: Kůň a ti ostatní. Hrajete?

Bill: Dřívějc. To jsem ještě cumlal máminy kozy. Ale už tenkrát výborně.

Jim: Cumlal?

Bill: Hrál.

Marek: Tak příště?

Bill: Co příště?

Marek: Zahrajeme si spolu.

Bill: Já to vyhodím! Já to prostě a jednoduše hodím do řeky!

Jim: Stálo to dva dolary.

Bill: A co? *(Pochopí.)* Jako moje dva?

Marek: Neměl jsem u sebe drobné. Příště vám je vrátím. Myslel jsem, že vám to udělá radost. Na shledanou! Neserte mě! *(Začne neartikulovaně řvát a zmizí z dohledu.)*
(Plují dál.)

Marek: Zabil už hodně medvědů?

Jim: Žádnýho. Za jedním se pachtí dva roky, je to prej pořádněj macek, ale chytřej jak liška. Kdepak Bill...

Marek: Až přijde čas, dostane ho.

Jim: Pst! Lososi!
(*Hejno lososů s hrbolatým hřbetem vplouvá do ústí řeky.*)

Marek: „Pojď, plavče! Jsem rád, že jsem se dožil okamžiku, kdy jsi přišel na toto dobré místo, kde si můžeme spolu hrát.“

Jim: Odkud to znáte?

Marek: Z jedné knihy. Je to zaklínadlo, které kdysi tvoji lidé říkali lososům.

Jim: U nás se lososu pořád říká plavec. Pamatuju se, že můj dědeček s ním mluvil tak, jako teď vy. Já už to skoro zapomněl. To je divný.

Marek: Co?

Jim: Že vy to o plavcích víte. Když jste čapnul do náruče Weesa – bedó, to bylo taky podle knížky?

Marek: (*jen zavrtí hlavou*) Jsou nádherní, vid’? Plavci. Vidiš je vplouvat do řeky často?

Jim: Ne. Plavec sem vplouvá většinou v noci.

Marek: Nakonec tu vždycky zemře?

Jim: Nejdřív se tady narodí, tam nahoře pod Whoop - Szo. Narodí se u pramene řeky a její proud je pak odnese do moře.

Marek: Až do moře.

Jim: Tam jsou volní. Plavou, kam se jim zachce, stráví tak celej nádhernej život. Když nastane čas, aby se vrátili, jejich těla jim to řeknou a ti, co se vylíhli ve stejným tahu, se oddělí od ostatních a plujou společně domů. Tam u pramenů řek se milujou a samicím se narodí mladý plavci. Staří tam zemřou a řeka jejich těla odnese do moře. Vlastně tak eště po smrti doprovází své děti.

Marek: Když jsem držel Weesa – bedó, poprvé v životě jsem s jistotou cítil, že se chovám správně. Mohli bychom při tom plavce někdy vidět?

Jim: Jistě. Řeknu vám... řeknu ti, až přijde ten čas.
(*Nabídne mu kormidlo.*)
* * *

(*Začíná zimní slavnost, zní bubínky hned v několika rukách.*)
(*Postupně přicházejí všichni Indiáni ve slavnostním oblečení, poslední Eddy.*)

Eddy: Letos byl dobrý rok. Platýz přišel v celých hejnech a my jsme utržili dost peněz. Muži se neopili víc než jindy. Nikdo neměl hlad. Taky vláda nás moc neotravovala. Volání sovy znělo jen pomálu. A před pár tejdny jsme dostali novýho vikáře. Je čas vypít pár plechovek piva a myslet na to, že jsme národ Kwakiutl. Proto ... (*Bubínky a soustředění vesničanů.*)

Jane: (*Vejde s Gordonem, to přeruší bubnování.*) To je Gordon, toho už přece znáte! Marku, to je on. (*ke Gordonovi*) Miláčku, s naším panem vikářem ses ještě nesetkal.

Gordon: Ale slyšel jsem o vás. (*Podá mu se samozřejmostí ruku.*) Gordon Krebs, těší mě.

Marek: I mě těší, jsem Marek Brian. (*S radostí mu ruku sevrě.*) Neposadíte se?
(*Indiáni pokračují v přípravě a soustředění.*)

Gordon: Co to dělají?

Jane: Budou tančit tetřeví tanec.

Marek: Co je to?

Jane: Tančíme ho vždycky v tuto dobu. Je to rodový tanec národa Kwakiutl. Vyjadřuje, kdo jsme.

Gordon: A jéjé! Tomu zas neporozumím. (*k Markovi*) Jane mě pořád poučuje, kdože jsou. Ale já vidím jen rozedraný džíny a čuchám hektolitry rybího loje. Mimochodem, nevíte, kolik dá starý Hunt v Allert Bay za galon?

Marek: To opravdu ne. Indiáni ho neprodávají.

Gordon: No právě. Mně ho třeba prodají, když budu z přízně.

Marek: O čem je tetřeví tanec?

Keetah: Jeden malý chlapec šel do lesa, aby políčil na tetřeva. Byl si jistý, že jednoho chytil, protože cítil, jak to s okem škube a cloumá. Ale v oku nic nebylo, nalíčil tedy znovu a všechno se opakovalo. Ten malý chlapec si lehl pod jedli a usnul. Slyšel, jak se tetřev stále tluče v oku. Ten tanec představuje jeho sen.

Eddy: Jime!
(*Nabízí masku tetřeva.*) Keetah!

Keetah: Chtěla bych, Eddy, aby letos tančila Jane.

Jim: Řada je na tobě, Keetah. Slíbila jsi, že budeš tančit ty.

Keetah: Ona odchází, Jime. Je to tanec na rozloučenou.

Jane: Keetah! Víš, že to není pravda! Proč to říkáš?

Keetah: Neodcházíš?

Jane: Ale budu se vracet! Pořád! Je to tak, Gordone?

Gordon: Jistě, zlato.

Jane: Budu se vracet. Zapomnělas, kdo jsem? Divoká kachna, ty se vždycky vracejí.

Keetah: Tak zatanči, chci to!

Jim: Ale já s ní nebudu tančit. (*k Jane*) Už na to nemáš právo.

Jane: Jsem členkou národa Kwakiutl jako ty. O nic se tě neprosím, ale já tančit budu!

Eddy: Jime!

Keetah: Nikdy, opravdu nikdy neuděláš, co chci?

Jim: Dobrá.

Eddy: Je zvykem, že úlohu spícího chlapce svěřujeme hostu.

Gordon: Je nás tu několik. Bille? (*Ale Bill si právě zapálil.*)

Eddy: Myslel jsem na vás, pane faráři.

Marek: Rád, ale nic o tom nevím.

Jane: Jenom je vnímejte, vnímejte je i sebe, přijde to samo.

Eddy dá Markovi nástrahu – provazovou smyčku, dají mu pokyn, aby zavřel oči, a pak ho vedou zvukem bubnů, Marek usedne, tj. chlapec usne. Chlapcův dech je provázen určitým rytmickým zvukem.

Ve stejném rytmickém zvuku se objeví Jane hrající tetřeva, pohybuje se v rytmu k chlapci, dotkne se smyčky, jako by ji oko lákalo, ale odolá, vzdálí se od chlapce, ale tak také přestane vnímat rytmus a zvuk chlapcova dechu, nemá pro svůj pohyb žádnou oporu.

Eddy vhodí do prostoru rytmické předměty. Z Indiánů se oddělí postupně trojice, která si tyto předměty rozebere. Každý z této trojice přitom ozvučuje specifickým rytmem svůj nástroj a hledá, kde najde ke svému zvuku a rytmu odpovídající odezvu, prostorem tak bezcílně bloudí čtyři lidé.

Gordon: Co teď dělají? Něco hledají?

Petr: Tetřev bloudí lesem a potkává další poutníky. Kořen stromu, co hledá svůj kmínek, rybu, která ztratila svůj potok, ptáka, který hledá otvor v nebi. Ten otvor, kterým byl vržen na svět a kterým se chce vrátit domů.

Gordon: To je blbost. Není to blbost?
Indiáni a posléze i Marek. Tetřev se přibližuje chlapci - Markovi, po několika zaváháních si nakonec sám obléká smyčku a utahuje ji.
Marek a Jane – chlapec a tetřev spolu tančí tanec v rytmu „dechu“, posléze v rytmu, k němuž se přidávají všichni zúčastnění. Do pauzy zní:

Petr: Velký duch praví: Všichni a všechno někam a někomu náležíme, je dobré to poznat a nebránit se. Ve všem je zároveň kořist i lovec, začátek i konec, život je smyčka, která se utahuje a zase rozevívá, pořád a nekonečně. To říká Veliký Duch.
(Bubny a ostatní rytmické nástroje zrychlí tempo na posledy, pak náhle vše ztichne.)

Eddy: Kwakiutl. *(Tím ukončil obřad.)* Pivo. *(Tím začal další část oslav, Indiáni odejdou.)*

Marek: *(Sotva dýchá.)*

Jim: Je ti něco?

Marek: *(Naznačuje, že ne, ale napil by se, kam jdou všichni, ptá se němě.)*

Jim: Náčelník nás zve na pivo. Ty nejdeš?

Marek: Jsou tetřevi tak hloupí?

Jim: Tomu nemůžeš rozumět. To je příběh z našeho světa.

Marek: Ale...

Jim: Poznal smysl svého života.

Marek: V té smyčce, co do ní sám vlezl? Prosím tě!

Jim: Ten malej tetřev zemřel, aby chlapce nasytil. K tomu byl stvořen. Pochopil to. Co je na tom?

Marek: Najít smysl bytí v tom, že mě někdo zbaští, moc prima. *(Směje se.)*

Jim: Bavíš se?

Marek: Je to legrační. V životě jsem nic podobného neslyšel. Ani nečetl.

Jim: Možná je to právě důvod tvý zanedbanosti. Vy, bílí, si musíte všechno důležitý ověřit v knížkách. Mimo sebe. Ten tetřev to objevil v sobě. Taky bych se moh vysmívat, jak pořád listuješ v papírech, který popsal úplně cizí chlap, abys přišel na to, co s vlastním životem. Ty a tvůj misál.

Marek: Proč ne? Zkušenost moudrých je uložena v knihách. Ovšem musíš umět číst.

Jim: Já umím. A co když vás v nich ty cizí lidi balamutí?

Marek: Jak to myslíš?

Jim: Před časem přišel k nám na jaře do vesnice jeden člověk z města a přivez plnou loďku flaštiček se zelenou vodou. Ukazoval nám v knížce, že když vypijeme dva hlty na lačno po ránu a další dva po večeri, netkne se nás v životě žádná choroba. Znělo to lákavě. Vyměnili jsme tu vodu za kůže a každý den popíjeli.

Marek: A?

Jim: Zvracet začaly po dvou dnech děti, pak jsme blili v jednom kuse všichni.

Marek: Co jste udělali?

Jim: Už jsme to nepili. Nebyla to dobrá zkušenost. Naletěli jsme.

Marek: Ze všeho se třetí den nevyzvracíš. Je nesnadné rozpoznat, co je důležité.
(Pokrčí rameny, ví o tom své.)

Jim: Nevěříš v Boha?

Marek: Jo, to jo. Ale v toho tetřeva taky. Pojď, napijeme se.

Jim: Nevím, proč se tváříš tak nadutě. Jste na tom úplně stejně. Taky přijmete pravidlo a chováte se podle něj, protože mu uvěříte. Riziko je stejné. U knih i u toho šarlatána se zelenou vodou.

Jim: To teda ne. Nedopověděl jsem to. V létě přijel ten člověk zas. Chtěl si nás vyfotit, jak jsme zdraví. Donutili jsme ho vypít všechno, co nám zbylo.

Marek: Naráz?

Jim: Ne! Co si o nás myslíš? Jsme divoši? Pil to postupně celejch čtrnáct dní. Na konci měl už barvu hodně podobnou tý medicíně. Pak jsme mu nabídli, že ho vyfotíme, ale on pak už nechtěl. Nikdy jsme ho už neviděli.

Marek: Ještě že nejsem spisovatel knih pro Indiány. Jsou knihy o Indiánech!

Jim: Hm, od bělochů. Zelená voda. Knihu o Indiánech může dobře napsat zase jen Indián!

Marek: Napiš ji ty.

Jim: Bill má pravdu. Jsi šáhlej. Pojď, jedno pivo ti veliký cíle změní.

Marek: Schovej mi ho. Přijdu hned.

Jim: Budeš si zase povídat pro sebe?

Marek: *(Ukáže mu, aby šel, Jim odejde, Marek zůstane sám.)*

Tak co, Pane? V čem dělám chybu? Jím jako oni, spím jako oni, za chvíli budu pít pivo jako oni.

Biskup: S mírou, pane vikáři, s mírou.

Marek: Nejsem jejich, otče biskupe. Když jdu kolem nich, ustávají v hovoru. Kamkoli se pohnu, cítím na sobě jejich oči, zkoumají mě, myslím, že mi nedůvěřují.

Biskup: Naznačili ti to?

Marek: Ne. Cítím to sám. Někdy, třeba když jsme den co den s Jimem na řece, když lidem ve vesnicích podobných Quee, tedy Kingcomu, přináším svátosti, když jim volám vysílačkou sanitní loď, když jim sami ordinujeme aspirin a vitamíny, když se dřeme s těmi hroznými kůžemi k panu Huntovi, když sloužím třetí mši svatou za den a děti přijdou k přijímání až z Husího sedla, to je dvě hodiny pochodu závejemi, zkrátka to se mi někdy zdá, že to už mám. Že mě přijali. Ale pak se stane...

Biskup: Co? Mluv, Marku!

Marek: Jaký smysl má, když tetřev sám utáhne svou smyčku?

Biskup: Pro tetřeva jistě zásadní. Promiň, nechci žertovat. Tančili tetřeví tanec?

Marek: Vy to znáte? Porozuměl jste mu?

Biskup: To není moudrost, co teď řeknu. A ty se nebudeš smát starému člověku za jeho částečnou pomatenost. Eminence...

Marek: Tuhle jsem večer otevřel ledničku a našel v ní kuře. Oškubané, studené, jen s ním do pekáče. Vypadalo dojemně a bezbranně jako mrtvé lidské mládě. Rozbrečel jsem se nad ním. Ne proto, jak vypadalo! Přišlo mi najednou hrozně líto, že jsem si svou po-

travu nevystopoval, neuložil, že jsem neměl příležitost s ní předtím mluvit. Že jsem nad ní nezatančil tanec smrti, pokory a vítězství. Nad oškubaným kuřetem zmrazeným v marketu tě nenapadne tetřeví tanec. Jeho smrt a moje nasycení nemělo v tu chvíli žádný smysl. Přišlo mi to líto.

Marek: Vy jim dáváte za pravdu?

Biskup: Já nevím, Marku. Nevím, co povědět, aby ti to prospělo. To kuře jsem celé hustě posypal majoránkou a upekl. Chutnalo skvěle. Možná máš vědět o mých zmatcích i o mém pragmatismu.

Marek: Navrhl jsem Jimovi, aby zvyky jejich národa zaznamenal.

Biskup: Jim?

Marek: Musel by znovu do školy, aspoň na půl roku. Ale kdo jiný?

Biskup: Ano. Oni ten smysl nosí v sobě. Živí ho právě takovými tanci, jakýs viděl dneska. Oni vědí a my...

Marek: ...my věříme. Jenom věříme.

Biskup: Když je v tobě víra silná, pak víš. Snad...

Marek: Vy taky pochybujete, Eminence?

Biskup: Jako tvůj představený tě kárám za nemístné řeči. Jako tvůj přítel ti odpovím otázkou: Když pluješ po řece, dřeš se s poštou, k smrti se unavíš tím věčným cestováním v dešti, pochybuješ o smyslu toho všeho?

Marek: Někdy ano.

Biskup: Tak proč v tom pokračuješ?

Marek: Je to potřeba udělat.

Biskup: A je to. Sbohem, Marku. A nepřepínej se. Kdyby Jim souhlasil, může bydlet na čas u mě. To pivo si klidně dej.

Marek: Dám si dvě. *(Odejde za ostatními.)*

* * *

Eddy, mladý Indián a Indiánka jsou na záchodě, mezitím jinde Bill s Petrem kouří a pijí, vedle nich Gordon a Jane, Bill přitom brnká na basu, pak odejde.

Jane: *(Lakuje si na rudo nehty dárkem od Gordona, který se domlouvá s Petrem, ten je namol.)*

Gordon: Jsou to nejkrásnější věci, který jsem viděl na celý týhle zatracený řece. *(Prohlíží se Petrovy řezby, také masku Velkého ducha.)* Nemám pravdu, Jane?

Jane: Podívej, líbím se ti? *(Ukazuje mu nabarvené nehty.)*

Gordon: Říkáš, nejsou na prodej?

Petr: *(Ukáže, že ty menší ano, rodová maska ne.)*

Gordon: Tahle se mi zrovna líbí nejvíc. *(Ukazuje masku Velkého ducha.)*

Petr: *(Nesouhlasí.)*

Gordon: Nechci ji vyměnit za pálenku. Co si o mně myslíš?

Petr: *(Dopije, má prázdnou sklenku.)*

Gordon: *(Doleje mu.)* Jsem obchodník, rozeznám hodnotu od škváru. Tohle má cenu, řekněme 20 dolarů. Dvacet dolarů, to jsou čtyři takovýchle láhve skvělého pití.

Jane: Gordone, to je stará rodová maska. Tu nevyřezával Petr. Jen ji opravil. Je majetkem rodu. Tu prostě nemůžeš koupit.

Gordon: Všechno se dá koupit.

Jane: Tady ne.

Gordon: Petře, ještě skleničku, kamaráde?

Jane: Už ho nech, má dost.

Gordon: Nemluv mi do toho.

Jane: Gordone!

Gordon: Drž hubu! Byznys je můj problém!

Jane: *(Rozpláče se.)*

Gordon: Jane, chceš se mnou do města? Tam má život jiný pravidla. Zejtra zvedneme kotvy, uvidíš krásný obchody a veliký domy, v jednom z nich budeš bydlet. Koupím ti pračku a rádio. Nic nám nebude chybět. Ale já musím bejt tvrdej, protože život je tam taky takovej.

Jane: Nekaž ho už teď. Tady máme taky pravidla.

Gordon: Dobře, dobře, nechám toho, kvůli tobě. Koupím jen tyhle drobnosti. Seber se a běž sbalit své věci. A ukaž sestře ty nehty. A třeba jí nech taky si ty barvy vyzkoušet, běž, přijdu za chvíli. Slibuju.

Jane: *(Než odejde, zaváhá.)*

Gordon: Mám tě fakt rád, zlato. *(Jane odejde.)* Tak co, starej, brachu, co uděláme s těma pravidlama? Co s nima, když není co pít? Babský řeči, co? Poslední. *(Dolije sobě, Petr nastavuje sklenku, Gordon náhle místo ní nastaví masku.)* Za padesát? *(Petr sklenku schová za záda, Gordon tedy vrátí masku, vezme Petrovu sklenku a místo ní podá celou láhev.)* Jasně, ty vaše pravidla, co je nechápu. Dobře, dobře. Vypij to, kamaráde, bourbon, tomu rozumím báječně!

Petr: *(Dopije zbytek z láhve, Gordon se rozhlédne kolem sebe, nikdo není přítomen, tma.)*

* * *

Orel: Polet', polet'! Tobě to ale trvá! Volám, že mi zobák trne!

Orlice: *(Nese náruč větví na vyspravení hnízda.)* Je tam samá sušina, nic čerstvého.

Orel: Bodejť, ve vesnici pružinu nenajdeš, to bys musela dál po řece. Jenže to by ti něco mohlo ujít.

Orlice: Stará Hudsonová opouští ves. I s vnučkou.

Orel: Taky utíkají?

Orlice: Musí. *(Nechce se jí pokračovat.)* Ten cizí bílý chlap z města, co patří k Jane, odvezl rodovou masku.

Orel: Cože? A co Petr?

Orlice: Ten chlap ho zpil do němoty.

Orel: Národ Kwakiutl...

Orlice: Pak ten běloch a Jane odjeli z vesnice. Než se rozednilo.

Orel: I s Jane. Nevěděla o tom ...

Orlice: Její rodina si myslí, že ano.

Orel: Co udělají?

Orlice: Neznáš paní Hudsonovou? A Keetah?

Orel: Odejdu. Najdou si nějakou opuštěnou vesnici a tam se usadí, docela sami. Jen s hanbou a smutkem.

Orlice: Jak tam můžou přežít?

Orel: Jako žil jejich národ odedávna. Uživí je ryby, škeble, mořské chaluhy, v létě jahody.

Orlice: Hm.

Orel: My to nezměníme.

Orlice: Hm.

Orel: Co dělá on?

Orlice: Právě šel k nim, když jsi zavolal.

Orel: Myslím, že bych potřeboval, a to naléhavě, ještě nějakou sušinu. Na dno, nic pružného.

Orlice: Třeba tu od vesnice? Doletím!

Orel: Doletím si sám.

* * *

Marek: *(Marta Hudsonová a Keetah stěhují věci do člunu.)* Paní Hudsonová! To je nesmysl, co děláte! Nejste zdráva, zůstaňte, vy přece za nic nemůžete!

Hudsonová: *(Nese balík věcí a míří ke kanoji.)* Co jste nám to udělali? Co provedli běloši našim mladým, že se tak změnili?

Jim: *(ke Keetah)* Pomůžu ti.

Keetah: *(Odmítne ho.)*

Učitel: *(Vejde.)* Kam, kam? *(Nedostane od Hudsonových odpověď.)* Kam se chystají? Na sbírání škeblí je ještě brzo. Pane faráři? Tak měly ty haranti pravdu. Prý nás opouštíte kvůli tomu obchodu s maskou. To je blbost! Tyhle hry na hrdost se už dneska nenosí.

Jim: *(ke Keetah)* Odjíždíš, ale jednoho dne se vrátíš. Kvůli mně.

Učitel: Všichni odtud mizí! Udělejte něco, pane faráři!

Jim: Vezmeš si mě. Postavím ti hezký dům s růžovou vanou. Žádná žena našeho kmene ještě neměla růžovou vanu. Keetah!

Keetah: Neumíš se chovat, Jime. Když chceš kafe, boucháš pěstí do stolu. Potřebuješ ženu jen proto, aby ti udržovala dům.

Jim: Budu bouchat. Jak bys mě jinak slyšela? A je potřeba mít dům v pořádku, co máš proti tomu?

Keetah: Nesnáším růžovou.

Jim: Stejně za vámi přijedu!

Učitel: Ženská, vy jste hluchá a pitomá. Zabijete sebe i tu holku! *(k Markovi)* Udělejte něco! Tak sakra přitáhněte je zpátky! Nečumte! Proč něco neuděláte? Všichni odcházejí! Můj Bože, všichni odcházejí! Co tu dělám? Co tu k sakru dělám?

Marek: Keetah! Vždyť vám jde o život!

Keetah: Jděte pryč. Všichni!

Marek: Keetah, prosím tě!

Učitel: Řeči! Žvásty! Vy jste taky k ničemu. Vy taky nic neuděláte! Vy taky ne! *(Ze zoufalství, které na něj náhle sedlo, chytí Marka a začne se s ním rvát, jsou jako zběsilí, rvačka nemá vítěze, jen dva vysílené chudáky.)*

Marek: Paní Hudsonová! *(Náhle se mu znovu udělá nevolno, když zvedne oči, spatří totéž co při příjezdu do vesnice, Marta Hudsonová má tvář polární lišky.)*

* * *

Hudsonová: Co jste nám to udělali? *(Před kostelem.)*

Marek: *(Snaží se z nasekaných prkýnek vyřezat šindele.)*

Eddy: *(vejde)* Spravujeme střechu?

Marek: Tak. *(Eddy se se zájmem posadí.)*

Jim: *(vejde)* Spravujeme střechu?

Marek: Tak. *(Jim se posadí.)*

Marek: *(Volá do zákulisí.)* Petře, spravujeme střechu, ještě je volné křeslo v první řadě!

Jim: Není tu.

Marek: Taky odešel? Kam? *(mlčení)* Vráti se? *(mlčení)* Šel vyřezat novou rodovou masku? A pak se vrátí?

Eddy: Tzovodaino je mrtvý kmen. Nebude zpívat, nebude tančit. Přestanou ho navštěvovat jeho bratři z lesa, vody a vzduchu.

Marek: Kdo?

Jim: Každý z nás má svého bratra. Já jsem vlk, Eddy zajíc, Petr byl jelen. Jane divoká kachna.

Marek: Jak to...?

Eddy: Víme to.

Marek: *(Leze na střechu, ruce má plné materiálu, ale Indiáni se ani nepohnou.)* Sluší mi to?

Jim: Tam nahoře vypadáš menší.

Eddy: Jo. I střecha kostela je tady odsud menší.

Jim: Docela malá.

Marek: Malá? *(Instaluje zmenšený modýlek střechy.)* Podáš mi šindele?

Jim: Tady odsud jsou velké. *(Marek vyleze nahoru, Jim mu podá šindele, z velkých se cestou stanou malé)* *(na střeše)* Náčelníku Eddy, chci se vás na něco zeptat. Jak se vyslovuje jméno vašeho kmene? V národopisné publikaci jsem našel - Kwakiutl. Ale takhle vyslovit jsem to tu nikdy neslyšel.

Jim: Kvakítal.

Eddy: *(Výrazně ho opraví.)* Správně. Kvagútl. *(Hrozí to hádkou.)*

Marek: A jméno lidojeda, který žil na severním konci světa?

Eddy: Bakbakwalanuksiwae.

Marek: Prokristapána! Jak?

Eddy: Je to těžký. I tady to umím vyslovit jen já.

Jim: Bakbakwalanuksiwae.

Jim: Začni s něčím lehčím. Weeksas - weeksas.

Marek: Fík zas fík zas. Co to znamená?

Jim: Jak se máš?

Marek: Jak se máš? Fík zas fík zas? A jak se na to odpovídá?

Eddy: O hó ho. Indián si nikdy nestěžuje. O hó ho.

Marek: Fík zas fík zas?

Jim: Fík zas fík zas?

Eddy: Fík zas fík zas? *(Poslední šindel je na místě.)*

Marek: *(radostně)* O hó ho. No tak, kostel je spravený! O hó ho! *(Seběhne dolů a chce slavnostní chvíli podpořit hrou na harmonium, ale to opět nevydá ani hlásek.)*

Jim: Fík zas fík zas?

Marek: O hó ho... *(Ale radostné to není.)*

* * *

(Na lodi s Markem a Jimem i Keetah.)

Jim: *(s prstem na rtech)* Pst.

Marek: Babička je zdráva? *(Keetah neznatelně přikývne.)* Víš něco o sestře? *(Keetah mlčí.)*

Jim: *(Zavrtí záporně hlavou místo ní.)*

Marek: Zeptám se na ni vysílačkou na policii v Alert Bay. Souhlasíš?

Jim: Pst! *(Ukazuje před sebe.)* Tady je máš, plavce. *(Všichni tři si lehnou na loď a dívají se do hlubiny, vidí lososího samce a samici – muže a ženu, jak se namlouvají, milují, mezitím zní Píseň plavce.)*

Píseň plavce - lososa:

Až tvoje košile jako bílá luna
naděje se mořem
spal všechny plachty
větrné korouhve
zapomeň na modlitbu
o andělu a bekajícím stádu
oslepni, neslyš
vydechni ze sebe
vše co kdy vešlo
a prosím nemluv
slova jsou zvenku
všechny zvuky
v tom tichém tichu
nahmátni sebe
poznáš se po ostychu
uchop se, plavče,
můj plavče
a pojd':

řeka je na kolenou
proti sobě zve tě
až ke své mladosti
řeka je na kolenou
v nenačatém létě
úží se k úzkosti

řeka je na kolenou
jadřinec otevírá
své lůno v plameni
řeka je na kolenou
láskou se neumírá
láskou se pramení.

Keetah: Jenže dál je to pořád stejné. Konec plavce je smutný.
Marek: Když plavec zemře, je to proto, že udělal všechno, proč byl stvořen. To není smutné. Dobře, Jime?
Jim: Když jsem byl malý a někdo z našich rybářů zahynul na moři, věřili jsme, že odešel do země velryb, a když zahynul lovec, že odešel do vlasti vlků.
Keetah: Babička o zemřelém říká, že odchází do země sov.
Marek: Do země sov?
Keetah: A když se prý ve vesnici narodila dvojčata, nepovažovali je vůbec za děti. Byli to plavci.
Marek: Moje sestra a já jsme dvojčata.
Jim: Opravdu? Tvým příbuzným je tedy plavec. Patříš k národu lososů. Jdi a plav.
Marek: To neumím.
Jim: Ty neumíš plavat?
Marek: Vážně ne.
Jim: Co tě na tý škole učili?
Marek: Poznávat Boha.
Jim: Ale to jde podle bible nejlíp ve vodě! Nebyli to snad všichni rybáři? Naučím tě to.
Marek: Teď ne!
Jim: Teď.
Keetah: Jime, neblázni!
Marek: Keetah má pravdu!
Jim: Chce poznávat Boha!
(Oba chlapci jsou ve střehu a krouží v lodi kolem sebe.)

Marek: Neblbni! Utopím se a vesnice bude bez duchovního pastýře! Kdo vám doveze poštu? Budeš sám uklízet kostel!
Jim: Jsem dřič, to je o mně známo!
(Celá ta sranda by zůstala srandou, kdyby při jednom naznačeném Jimově výpadu Marek nezakopl a nepře-padl přes palubu: výkřiky, Markovo volání o pomoc, ten všechen halas však postupně utichá, jak je zřejmé, že Markovi plavání docela přirozeně jde, naopak si ve vodě začíná libovat.)
Keetah: Marku, jde ti to báječně!
Marek: (ve vodě) Jsem přece losos, plavec! Co se divíš? (Zkouší různé styly.) Víte, co mě baví? Že moje sestra vůbec netuší, že taky umí plavat.
(Ale pak se v té plavecké pýše napije vody a začne se topit, Keetah skočí do vody na pomoc, Jim nastaví veslo, Marek se ho rád chytí a s přispěním Keetah si nechá pomoci do člunu, prská, třese se, funí, Jim pomáhá Keetah.)
(ke Keetah) Díky. (k Jimovi) Tobě neděkuju, mohlš mě utopit.
Jim: Tebe, plavce? Co by tomu řekla tvoje sestra?
Keetah: (k Jimovi) Jsi nedospělý malý chlapec. Zavezte mě domů!
(Chvilí plují mlčky, pak přirazí ke břehu, Keetah vystupuje, přitom k Markovi.) Cos říkal prve o vysílačce a policii?
Marek: Zavolám do Alert Bay. Zeptám se policie na Jane. Jestli o ní nevědí.
Keetah: Udělej to.
(Vystoupí na břeh.)
Marek: Keetah!
Keetah: Budu babičku pozdravovat.
(Odejde.)

* * *

Marek: Keetah je krásná dívka, vid'?
Jim: Když chodila do okresní školy v Alert Bay, říkali jí princeznička. Vezme si mě. (Když Marek nechápe.) Jsem jediný muž ve vesnici, kterýho si může vzít. S ostatními je moc blízce příbuzná. Krom toho, je vlčice. Vezme si mě, povede mi dům a porodí mi děti. A já ji opustím a půjdu lovit ryby. Tak, plavče.
Marek: Nemáš pravdu.
Jim: V čem?
Marek: Cos povídal. Ve vesnici žije pohledný, velmi pohledný, šikovný, chladnokrevný, slovem skvělý mladý muž, jenž není v žádném ohledu s rodinou slečny Keetah pokrevně spjat.
Jim: Není ten poklad náhodou velebníčkem? A nemá celi-bát?
Marek: Jo. Ale je skvělý. Dej si na něj pozor. Například báječně plave. (Udělá se mu zle a tak dojedou do vsi.)

* * *

Eddy: (Vyjde a všimne si Markovy nevolnosti.) Co je vám, pane faráři?
Učitel: (Vbíhá s papírem v ruce, je pěkně nalitý.) Náčelníku, víte, co to je?
Eddy: Vy jste zase pustil děti dřív?
Učitel: Čert je vem! Už se s nimi nebudu muset trápit. A vy se mnou. Nic mi neříkejte. Tohle je oznámení od ministerstva pro vzdělávání. Poslouchejte: ... s potěšením vám tedy sdělujeme, že vaší žádosti o půlroční

stipendium ke studiu staré řecké architektury bylo vyhověno. Co tomu říkáte, náčelníku?

Eddy: To jste si přál. Kdy odjedete? A kdy přijede váš nástupce?

Učitel: To musím teprve vyřídit. Ale spěchá to, náčelníku, spěchá! Odjíždím, pardon odlétám do Evropy. Poletím v dubnu. To jsou levnější letenky. Nebo na podzim?

Učitel: (*Všimne si Marka a Jima.*) Chlapci! Už víte tu novinu? Vláda si na mě vzpomněla! Píše mi, tady, koukni, Jime: Vážený pane!

Jim: Ukazoval jsi mi to už loni. A předloni.

Eddy: Nechtěl jste se jít napít, pane učiteli? (*Odtáhne ho.*) (*Jedou na klidné řece.*)

Marek: Vyprávěj něco.
(*Jim vypráví, aby Marek zapomněl na bolest.*)

Jim: A děvčátko odneslo kosti prvního platýze ke břehu, odevzdalo je moři a řeklo: „Přijď zase, pane Platejzi, přijď zase napřesrok.“
A mladý muž se potloukal vesnicí a zpíval staré milostné písně a ty písně byly vždy o odloučení a smutku a mluvily ze srdce.
Šel jsem s matkou loupat kůru z mladého cedru a pamatuju se, že ke stromu mluvila. Řekla: „Odpusť mi, že tě připravuju o šaty. Nenechám tě nahého.“ Pak vyprávěla stromu, co z kůry udělá - příkrývku a polštářek pro svůj dětátko.
Bál jsem se tance hamatsy. Bál jsem se mužů, co vypadali tak divoce s hlavama ověnčenýma jedlovcem a s medvědí kůží přivázanou k tělu cedrovým provazem.

Marek: Napiš to! (*A je mu lépe.*)
* * *

(*Přijíždějí k prámu Billa Smolaře.*)

Bill: Nerad vás vidím.

Jim: Změníš názor.

Bill: Jedete si pokecat?

Marek: Rozhodně.

Bill: Změnil jsem ho. (*Vytahuje šachové plátno, jež je připraveno.*) Dneska ti to neprojde tak lehce jako posledně.

Marek: Šel jsi na mě zhurta jak na ty své medvědy. (*Zarazí Jima, který se chystal vyprávět Markovu medvědí story.*) Nedivím se, že ti vždycky utečou. Tohle je královská hra.

Jim: Dlouhá. Doufám, že to bude bleskově?

Marek: Všechno má svůj čas a místo. Zahajuješ.

Bill: Neboj se, vždyť já svého grizzlyho dostanu. Už o něm vím. Jaks to myslel s tím místem?

Marek: Kolikrát jsem uvažoval, kde by se tak skvělá hra měla hrát. Aby jí to místo bylo hodno. Takhle se koněm netáhne.

Bill: Kůň je moje nejoblíbenější figura. Poslal Hunt peníze?

Jim: Jak smí kůň?

Marek: Takhle, jako písmeno L.

Bill: (*Když Jim zaváhá.*) Nechodils do školy?

Jim: Letí to!

Marek: Nikdy nechte, ale chystá se psát.

Jim: (*Po Billově tázavém pohledu jen mávne rukou.*) Tady, Bille. Padesát dolarů. Přepočítej si to.

Bill: (*Vstrčí peníze do kapsy.*) Dík.

Jim: Cože? Řek' si dík?

Bill: Ne! To jsi špatně slyšel! Kdyby sis myl uši...

Jim: Řek' to? (*Marek přikývne.*) Já mám uši v pořádku, po-děkoval jsi jako nějakej...

Marek: ...běloch?

Bill: Jsem běloch.

Jim: Pane Bože, Bill Smolař děkuje.

Bill: Řek' si „Bože“? Že řek' „Bože“?

Marek: Promiň, Bille, rošádu niky nedělá střelec a kůň. Vrať to.

Bill: Kůň je v týhle hře diskriminovanej. Co děláš?

Marek: Šach.

Bill: To je furt.

Marek: Odpusť příteli. (*Udělá poslední tah.*)

Bill: Proč bych ti odpouštěl? Počkej, cos to udělal, nemůžu s králem hnout. Ty prevíte!

Marek: Mat.

Bill: Víš, co si myslím? Jediný vhodný místo pro tuhle pitomou hru je na dně týhle řeky.

Marek: Ne, už jsem to vymyslel. Na jaře si tam zahrajeme.

Jim: Kde?

Marek: Tam nahoře.

Jim: Na Whoop - Szo?

Bill: Na Whoop - Szo?

Jim: Jestli on bude hrát šachy na vrcholku Whoop - Szo, já napíšu knihu.

Marek: Až odtaje sníh.

Bill: Poškrábu se tam, abych dostal nakládačku.

Marek: Poškrábeš se tam, abys konečně vyhrál.

Bill: Nahoře? Ani nápad! (*Ale okouzleně na vrcholek té hory hledí, vidí tam i oba orly.*)

Strážmistr: (*u vysílačky*) Je mi to líto, Marku.

Marek: Je to opravdu ona? Nespletl jste se?

Strážmistr: Jane Hudsonová (*Prohlíží foto.*), 24 let. (*Stručně ji popisuje.*)

Marek: Co se s ní stalo?

Strážmistr: Ten muž se s ní neoženil. Když zjistila, jak to bylo s tou maskou, asi se pohádali. Opustil ji ve Vancouveru a zmizel. Byla úplně bez peněz, sama, možná nikdy neviděla asfaltovanou ulici nebo vlak. Neměla kde bydlet, kam jít, neuměla žádnou práci, aby se uživila. Skončila na ulici, jako všechny takový. Tihle Indiáni jsou tu jen na obtíž.

Marek: Proč se nevrátila?

Strážmistr: I kdyby si vydělala na letadlo, stejně by to neudělala. Styděla by se vrátit.

Marek: Dál?

Strážmistr: Drogy. Vždycky to tak je.

Marek: Jak dlouho?

Strážmistr: Vydržela to jen tři měsíce. Oznámíte to její rodině?

Marek: Ano. Děkuju, strážmistře. Děkuju za pomoc.

Strážmistr: Pro vás vždycky, Marku. Co teď uděláte? Já vím, pomodlíte se. Já taky. Na slyšenou.

Marek: Sbohem.
* * *

Orlice: Už?

Orel: Je čas, láska.

Orlice: Říkal jsi, až roztají sněhy.

Orel: Všimla sis vodopádů? Už se osvobodily. Je ti dobře?

Orlice: Co mám udělat?

Orel: To poznáš, vždycky to poznáme.

Orlice: Mám tě ráda, víš to?
(Marta Hudsonová a Keetah se vracejí, jdou rovnou do kostela, kam přicházejí k velikonoční mši i ostatní Indiáni, je jaro.)
(Indiáni naslouchají kázání.)

Marek: *(Čte Evangelium, za sebou indiánského Krista na kříži.)*
Marie Magdalská pak stála venku před hrobem a plakala. Obrátila se, spatřila za sebou Ježíše, ale nepoznala ho. Ježíš jí řekl: „Proč pláčeš? Koho hledáš?“ Odvětila: „Odnegli mého Pána a nevím, kam ho položili.“ Ježíš jí řekl: „Marie!“ Poznala ho a zvolala hebrejsky: „Rabbuni!“ To znamená „Mistře.“ Ježíš jí řekl: „Nedotýkej se mě, dosud jsem nevystoupil k Otci. Ale jdi k mým bratrům a pověz jim, že vystupuji k Otci svému i Otci vašemu.“ Marie Magdalská šla k učedníkům a oznámila jim: „Viděla jsem Pána a toto mi řekl.“

Bill: *(V jiném obraze si kontroluje pušku, výstroj, spodky, oblékl kožich, narazil beranici.)*

Marek: Mé sestry a moji bratři, myslím, že smysl předchozích vět je tento: Ježíš se svou smrtí vrátil sám k sobě, všichni se touto Ježíšovou smrtí i vlastní smrtí přibližujeme ke své podstatě, smyslu. Pamatuju se, cos mi řekl o tetřevím tanci, Jime. O nalezení cíle života. Možná to ten tetřev měl snazší. My potřebujeme víc času. Proto umíráme a rodíme se znovu, abychom se jej znovu pokusili naplnit. Proto žijeme nové a nové životy. Snad jen v té krátké vteřině mezi smrtí a novým narozením jsme na chvíli těmi, kterými doopravdy máme být. Proto tak pláčeme, když odstřihují naši pupeční šňůru, jediné pouto k té dokonalé vteřině. Jsme strašlivě šťastní tvorové! Taková šance zkusit to znovu! I když to znovu může být je a jen trápení. Jeden ten pokus bude poslední a souhrn našich životů bude zvážen. Nevíme, zda zrovna teď nežijeme náhodou svůj poslední život. Co když ano? Většinou o tom nepřemýšlíme. Dnes ano. Protože je veliká noc a syn člověka začal svůj druhý pokus.
(Zkusí varhany, které se překvapivě poprvé rozezní.)
(Bill vstoupil na úpatí Whoop - Szo, konečně dostane svého medvěda, spatří ho, zvíře je nádherné, obrovské, nevystřelí, medvěd a lovec se pozorují, pak Billovi uklouzne noha na ledu a Bill padá nekonečně dlouho po příkrém svahu hory Whoop - Szo, zůstane ležet na sněhové plošině, když se probere, má do ticha pár vzkazů.)

Bill: Petře, víš, co teď dělám? Nacpávám si fajfku. Měls pravdu, tabák je krapet vostřejší. Viděl jsem svého medvěda, člověče. Krásný zvíře. Ohromný. Nedokázal jsem ho zabít. Možná jsem taky grizzly. Totiž, vím to, že jsem. Právě jsem na to káp. Už víš, proč mi říkají Smolař? Marku, slyšíš mě? Ještě platí partie na Whoop - Szo? Tak jo. Až povolí led, najdi mě. Teď sem nelez, jasný? Sundej mi z krku Sárú a zahrab ji na úplný špici. Máš kliku, hochu, měl jsem vymyšlenej parádní mat, právě koníkem. Přijď na jaře, plavče, až bude hezkej den. Marku? Ty víš, že Bůh není, co?

Marek: Není tak, jak se o něm píše v knihách. Třeba v tomhle misálu. Ale je. Je v tobě, když ho tam objevíš.

Bill: Tak k čemu ta maškara? *(to o Markově ornátu)*

Marek: Protože je to potřeba. A taky že mi děsně sluší.

Bill: Tak až se voteplí?

Marek: Budu tam.
(Varhany pokračují, pak ticho.)
Marto, dneska večer se přihodilo něco zvláštního. Na břehu řeky jsem uslyšel sovu zavolat své jméno.

Orel: Může odpovědět: „Nesmysl, to bylo moje jméno, Marta Hudsonová, jsem už bába a nebude mě škoda.“

Orlice: Nebo: „Je pravda, že jsi hubenej a bledej, ale to je po zimě každěj. Pusť to z hlavy.“ Nebo může říct...

Hudsonová: Ano, Marku, já vím.

Orel s orlicí: *(Na sebe jen pohlédnou.)*

Marek: *(Vydává se na cestu, Jim mu pomáhá, zdá se, že to kněz potřebuje, zima mu vzala hodně sil.)*

Jim: Opravdu nechceš, abych šel s tebou? Whoop - Szo je zrádná.

Marek: To je má a Billova partie.

Jim: Vrať se za světla. Marta Hudsonová nás zve na večeri. Mám se zeptat, jestli chceš jít po indiánsku. Že by Keetah připravila rovnou i koupel.

Marek: Rozhodně po indiánsku a rozhodně lžící. Koupel ať v tvém zájmu nepřipravuje, kdyby mě viděla bez šatů, nikdy by se už na tebe ani nepodívala.

Jim: Pozdě, hochu.

Marek: Budeš bouchat do stolu?

Jim: Hrozně. A vanu koupím růžovou. Jen co se vrátím od biskupa.

Marek: No, nevím. Půl roku tu budu s Keetah bez tebe. Neriskuj.

Jim: Ty riskuješ teď. Marku! *(Otočí se zády, sehne se a podívá se na Marka mezi svými koleny.)*

Marek: Ano, tati! Budu u večere včas. *(Odjede, ale je mu zle.)*
(Blíží se k Whoop - Szo, má toho plné zuby, až pak stane pod vrcholem. Je nádherně, svítí slunce.)

Marek: Ahoj, Bille. Máš to tu hezký. I když řeknu ti, trochu ses vytahoval: dát mat černým koněm, to už je něco! *(Rozkašle se, je u konce sil.)*
Tohle jste tenkrát napsal náčelníkovi, Eminence?

Biskup: Ano. Že jsi eminentní v hebrejštině.

Marek: Jenom to?

Biskup: Ach ano, taky že jsi tenkrát tak falešně nasadil Alejuja, že z toho mohl varhaníka chytit psotník. *(Marek se odmlčel.)* Marku, Marku, jsi tam?

Marek: Ztrácíte spojení, Eminence.
(A opravdu zní ladění vysílačky jako v úvodní scéně.)

Biskup: Napsal jsem Eddymu, že jsi nemocný. Že umřeš, Marku. Byla to chyba? Marku!

Marek: To o tom alelujá jste psát neměl. Sbohem, otče.

Biskup: Marku, Marku! *(Ale jeho slova se ztrácejí v dálce.)*

Marek: Alelujá, alelujá *(Zkouší přerývaně zpívat, jde to potichu, ale docela čistě, co na tom mohlo tenkrát varhaníku vadit...)*
(Vystoupá k samému vrcholu Whoop - Szo a šplhá na špic.)

Orel s orlicí: *(Způsobí odloupenutí vrstvy zeminy, ta lavina Marka zasype.)*
(Indiáni se zvolna pohybují ve zvuku bubnu, mají nasazené své masky, přijde i divoká kačena, grizzly, potom i losos – Marek, když dojde Petr s rodovou maskou, z pohybů se stává tanec. Místo uvnitř opět žije – se všemi svými.)

KONEC